

Θ Α Λ Ε Ι Α

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΥΠΟ

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

« Οσοις (ἔθνεσι) τὰ κατὰ γυναικῆς φαῦλα, κατὰ τὸ ἥμισυ οὐκ εὐδαιμονοῦσιν·
 » αἱ μὲν γὰρ γυναῖκες ἥμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων » (Ἀριστοτέλης.)

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ
 ΑΙ ΙΚΕΤΙΔΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ἤτοι

Τὸ σέβας τῶν ἀρχαίων πρὸς τοὺς νεκρούς.

Οὐδεμία φρονοῦμεν ὑπάρχει ἤδη δέσποινα ἢ δεσποινίς τῶν Ἀθηνῶν, μὴ παρασκευασθεῖσα δεκάκις ἴσω, νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ὠδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικῆς, ἅτινα βεβαίως δὲν θέλει πλέον ἀναγνωρίσει, ἵνα ἰδῇ αὖθις παριστανομένην τὴν Ἀντιγόνην ἐκείνην τοῦ Σοφοκλέους, μετὰ δύο χιλιάδας πεντακόσια ἔτι καὶ ἐπέκεινα, ἐν τῇ γῇ τῆς ποιητικῆς πατρίδος αὐτῆς.

Δὲν ἔχω ἄρα σκοπὸν, ἀγαπηταί μου Ἀττικαὶ δέσποιναί, ἵνα διηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς ἐνταῦθα, πῶς καὶ πότε, τὸ ποτὲ ὑπέρλαμπρον τοῦτο τοῦ Ἡρώδου ὠδεῖον ἐγένετο ἐρείπιων σωρῆς, μόλις πρὸ δεκαετίας περίπου ἀνασκαφέν καὶ ἀναφανέν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· δὲν ἔχω ἐπίσης σκοπὸν νὰ εἶπω πρὸς ὑμᾶς, ὅτι τὸ ὠδεῖον τοῦτο, προωρισμένον κυρίως διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς μουσικῆς, εἶναι περιφανὲς μαρτύριον τῆς τρυφερᾶς ἀγάπης τοῦ Ἡρώδου πρὸς τὴν γυναῖκα

αὐτοῦ Ῥηγίλλαν, εἰς μνήμην τῆς ὁποίας ὁ ἀνὴρ ἀνήγειρε τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτὸ κτίριον, οἶνεὶ μνημεῖον τοῦ πένθους αὐτοῦ, καί τοι αἱ κακκαὶ γλώσσαι τῆς ἀρχαιότητος δὲν ἔλειψαν ὑποκῶφως νὰ διαδώσωσι τὴν ἰδέαν, ὅτι αὐτὸς αὗτος ἐδηλητηρίασεν αὐτήν. Πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐνταῦθα σκοπεύω νὰ περιγράψω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐφήμερον διασκευὴν τοῦ μνημείου τούτου τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως δυνηθῶσιν οἱ ἠθοποιοὶ νὰ παραστήσωσιν ἐν αὐτῷ τὸ δράμα τοῦ Σοφοκλέους, πῶς δηλαδὴ τὰ μαρμάρια ἐδώλια καλλιτεχνικῶς ἐκαλύφθησαν δι' ἀξέστων ἐν μέρει σανίδων, τίνι τρόπῳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θεάτρου κατὰ τὰς ἀνωτάτως βαθμίδας αὐτοῦ, ἠκοδομήθη ξύλινον λίαν ἀρχαιοπρεπὲς πυργίον, ὅπως δεχθῇ τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλίτισσαν. Δὲν ἐπιχειρῶ ἐπίσης ἐνταῦθα ποσῶς νὰ περιγράψω πρὸς ὑμᾶς τὸ κάλλος τῆς σκηνῆς, καὶ τὴν ἀρχαιοπρεπῆ αὐτῆς ἐν πᾶσι διασκευῇ, εἰς τὰς περιστρεφομένας μάλιστα πυραμίδας ἰδίως πιστῶς κατοπτριζομένην, ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα ἐτι θαυμασιώτερα, ἐπειδὴ θέλετε εἰσαὶ αὐταὶ ἰδεῖ καὶ θαυμάσει, δεκάδραχμον ἐν

τῇ εἰσόδῳ ἐκτίουσαι, περὶ κλείπω ἐνταῦθα, καὶ ἔρχομαι νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ δράματος, τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἅτινα ἴσως δὲν θέλουσι γενῆ λίαν ὑμῖν γνωστὰ ἐκ τῆς περὶ τῆς πικρᾶς ἀσέως.

Ἡ Ἀντιγόνη, πᾶσαι βεβαίως γινώσκετε, ὅτι ἦν ἡ εὐγενὴς ἐκείνη, φιλόστοργος καὶ προσφιλὴς κόρη τοῦ δυστυχιστάτου Οἰδίποδος, βασιλέως τῶν Θεβῶν, ὅστις, ἵνα κρύψῃ τὰς οἰκογενειακὰς συμφορὰς τοῦ ἐστέρησεν αὐτὸς ἐκ τὸν τῆς ἀράσεως, γενόμενος οὕτω τὸ ἀντικείμενον δύο δραμάτων περιωνύμων τοῦ Σοφοκλέους, ἐπιγραφομένων, τοῦ μὲν *Οἰδίπους τύραννος*, ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς περιγράφει τὰς συμφορὰς τοῦ ἀτυχοῦς τούτου βασιλέως, τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν σκληράν του ἀπόφασιν τοῦ νὰ τυφλωθῆ, καὶ νὰ παραιτήσῃ θρόνον τοσοῦτων στυγερῶν μυστηρίων παραίτιον, τοῦ δὲ *Οἰδίπους ἐν Κολωνῶ*, ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς παριστᾷ τὸν Οἰδίπου γέροντα τυφλόν, ὀδηγούμενον ὑπὸ τῆς κόρης του Ἀντιγόνης, καὶ καταβαίνοντα εἰς Ἀθήνας, ὅπου τὸ πρῶτον προσέρχεται εἰς τὸ παρὰ τὸν Κολωνὸν ἄλσος τῶν Εὐμενίδων, ἵνα ἐξιλέωσῃ τὸ θεῖον διὰ τὰ στυγερά καὶ τοιαύτη ἀκούσια ἀναμνήματά του.

Ὅπως δὲ, προσφιλεῖς μοι ἀναγνώστριαι, λάβητε εὐκρινεστέραν ἔνοιαν τῶν τε ἤδη ῥηθέντων καὶ τῶν κατόπιν ῥηθησομένων, ἀκούσατε τὴν θλιβεράν του ἀτυχοῦς Οἰδίποδος ἱστορίαν, οἷαν παρέδωκαν ἡμῖν οἱ Ἀττικὸι ποιηταί.

Ὁ Οἰδίπους ἦν υἱὸς τοῦ Λαίου βασιλέως τῶν Θεβῶν καὶ τῆς Ἰοκάστης· ὁ πατήρ του ὄμως φοβούμενος ἵνα μὴ ἐκπληρωθῆ ὁ χρησμός, ἀπειλῶν αὐτῷ θάνατον παρὰ τοῦ τεχνησομένου υἱοῦ του, παρέδωκαν αὐτὸν ἅμα γεννηθέντα εἰς ποιμένα τινὰ, ὅπως ἐκθέσῃ αὐτὸν εἰς τὰ θηρία. Ἀλλ' ὁ ποιμὴν ἐλεήσας τὸ βρέφος δὲν ἐξπλήρωσε τὴν διαταγὴν τοῦ Λαίου. Τὸ βρέφος ἄρα ἔζησε καὶ ἀνετράφη εἰς Κόρινθον. Ἀνδρωθεὶς ὁ Οἰδίπους καὶ χλευαζόμενος ὡς νόθος, μετέβη εἰς Δελφοὺς ἵνα ἐρωτήσῃ καὶ μάθῃ

παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀληθῆ καταγωγὴν του καὶ τοὺς γονεῖς του. Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ Λαῖος ἐπορεύετο εἰς τὸ μαντεῖον τοῦτο ἵνα ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ τέκνου του. Ἐπιστρέφων δὲ ὁ Οἰδίπους συνήντησεν εἰς τὸν δρόμον τὸν Λαῖον, ὃν μὴ γνωρίζων ἐφόνευσε μὴ θέλοντα νὰ παραμερίσῃ καὶ ἀφήσῃ αὐτῷ ἐλευθέραν τὴν δίοδον. Ἰδοὺ δὲ ὅτι ἐξεπληρώθη τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἀρχαίου χρησμοῦ. Φεύγων δὲ τὴν ὑποθετικὴν πατρίδα του Κόρινθον, ἔλαβε τὴν ὁδὸν πρὸς τὰς Θήβας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ἥρα ἐπεμψέ τι ἀνθρωπόμορφον θηρίον εἰς Θήβας, Σφίγγα καλούμενον, ὅπερ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καταστροφῶν, κατέτρωγε καὶ πάντα, ὅστις δὲν ἔλυε τὸ ἐξῆς αἰνίγμα αὐτῆς· «τί εἶναι τὸ ὃν ἐκεῖνο, ὅπερ τὴν πρῶταν εἶναι τετράπουν, περὶ τὴν μεσημβρίαν δίπουν καὶ κατὰ δύσιν τρίπουν;» Τὸ αἰνίγμα τοῦτο πρὸς δυστυχίαν του ἔλυσε ὁ Οἰδίπους, εἰπὼν, ὅτι τὸ ὃν τοῦτο εἶναι ὁ ἀνθρωπος. Ὁ Οἰδίπους γενόμενος οὕτω σωτὴρ τῶν Θεβῶν, τοῦ θηρίου μετὰ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος κατακρημνισθέντος ἀπὸ τινος βράχου, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν Θεβῶν, ὃν παρεχώρησεν αὐτῷ ἐκουσίως ὁ Κρέων, ὁ διαδεχθεὶς τὸν Λαῖον μετὰ τὸν φόνον αὐτοῦ, ὡς προσεκήρυξε, δοὺς αὐτῷ εἰς γυναῖκα καὶ τὴν ἀδελφὴν του Ἰοκάστην, ἧτις ἦτο γυνὴ τοῦ Λαίου, καὶ κατὰ συνέπειαν μήτηρ του. Ἰδοὺ δὲ ὅτι ἐξεπληρώθη ἤδη καὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ χρησμοῦ. Ὁ Οἰδίπους ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς τὸν Ἐτεοκλῆ καὶ τὸν Πολυνεῖκην, καὶ δύο θυγατέρας τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην.

Μετὰ τινὰ ἔτη λοιμὸς φοβερὸς καὶ λιμὸς συνάμα ἐνέσκηψεν εἰς τὰς Θήβας· ὁ δὲ χρησμός διέταξεν, ἵνα ὁ τόπος καθαρισθῆ ἐκ τοῦ αἵματος, ὅπερ ἐμίαινε αὐτόν. Ἀνακρίσεων δὲ τότε αὐστηρῶν γενομένων, περὶ τῶν φονεῶν τοῦ Λαίου, ἀνεκαλύφθη ἐπὶ τέλους, ὅτι ὁ φονεὺς αὐτοῦ ἦτον ὁ Οἰδίπους. Ἡ Ἰοκάστη μαθοῦσα τοῦτο ἀπηγγονίσθη ἀμέσως. Ὁ δὲ Οἰδίπους ἐξώρυξε μόνος τοὺς ὀφθαλμούς

Καταλιπὼν δὲ τὰς Θήβας, ἤλθεν ὡς ἀνω-
 ῶ εἶρηται, ὀδηγούμενος παρὰ τῶν θυγατέ-
 ρου εἰς τὸ παρὰ τὸν λόφον τοῦ Κολωνοῦ
 οῦ τῶν Εὐμενίδων, ὅθι κατέλυσε τὸν
 βίον του. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύ-
 τῃ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνεΐκης
 ἐβήσαν εἰς τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν, συμφωνή-
 ντες ἵνα ἐναλλάξ ἐν μὲν ἔτος βασιλεύῃ ὁ
 ἕνατος, τὸ δὲ ἄλλο ὁ δεύτερος. Ὁ Ἐτεοκλῆς ὁ
 εὐσθέτερος ἐβασίλευσε πρῶτος. Ἀλλὰ παρελ-
 λόντος τοῦ ἔτους παρέβη οὗτος τὴν ὑπόσχεσίν
 του, κατ' οὐδένα λόγον δεχόμενος ἵνα καὶ ὁ
 ἀδελφός του περιέλθῃ μετ' αὐτὸν εἰς τὴν βασι-
 λείαν κατὰ τὰ συμφωνηθέντα. Ὁ Πολυνεΐκης
 οὐκ ἐπιπὼν κατέφυγεν εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου ἐνυμφεύθη
 τὴν Ἀργίαν, θυγατέρα τοῦ Ἀδράστου βασιλέως
 τοῦ Ἄργους, καὶ κατώρθωσεν ἵνα ὁ πενθερός του
 σπασθῇ τὴν ὑπόθεσίν του. Ὁ Ἀδράστος ἄρα
 συναθροίσας στρατὸν, ὅπως ὑποσηρίξῃ τὰ ἐπὶ τοῦ
 ἰσθμοῦ δικαιώματα τοῦ γαμβροῦ του, ἐκίνησε
 κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ ἐπολιορκήσῃ τὴν πόλιν.
 Ἡ ἀρχηγία τοῦ στρατοῦ ἐδόθη εἰς ἑπτὰ στρα-
 τηγούς, ἐξ ὧν ἕκαστος ἐμελλε νὰ προσβάλῃ
 συγχρόνως μίαν πύλιν τῆς πόλεως. Πάντες οὗ-
 τοι οἱ ἑπτὰ Ἀργεῖοι ἀρχηγοὶ ἔπεσον εἰς τὴν
 μάχην ἐξαιρουμένου τοῦ Ἀδράστου (α). Ὁ δὲ
 πόλεμος ἔληξε διὰ μονομαχίας μεταξύ τῶν δύο
 ἀδελφῶν, καθ' ἣν ἀμφοτέρω ἐπεσον νεκροὶ ἐπὶ
 τοῦ πεδίου.

Μετὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην προεισαγωγὴν,
 ἣν φρονοῦμεν δὲν θέλουσι θεωρήσει πᾶσαν αἰ-
 ἀναγνώστρια ἡμῶν περιττὴν, ἐξετάζομεν τὰς
 δύο εἰρημένας τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους καὶ
 Εὐριπίδου, ὧν ἀντικείμενον εἶναι κυρίως ὁ σε-
 βασμὸς τῶν ζώντων πρὸς τοὺς τεθνεώτας.

α.) Αἱ ἰκέτιδες.

Τὸ σεβας πρὸς τοὺς νεκροὺς εἶναι αἶσθημα

(α) Ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου, ἡ ἐπιγραφομένη οἱ
 ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, ἔχει ἀντικείμενον τὸν Θηβαϊκὸν τοῦ-
 τὸν πόλεμον, γινόμενον εἰκοσιν ἑπτὰ ἔτη πρὸ τοῦ Τρωϊ-
 κοῦ πολέμου.

ἐν ταύτῳ οἰκογενειακὸν καὶ θρησκευτικόν. Ἀγα-
 πῶμεν πάντοτε νὰ πιστεύωμεν, ὅτι μεταξύ τῶν
 ζώντων καὶ τῶν νεκρῶν ὑπάρχει ἐνδελέχεια τις
 αἰσθήματος καὶ ἀγάπης, μὴ διακοπτομένη ὑπὸ
 τῆς ταραχῆς τοῦ βίου τῶν ζώντων, καὶ ἐκ τῆς
 ἀκινήσεως τοῦ τάφου τῶν νεκρῶν. Οἱ προσφιλεῖς
 οὗτοι νεκροὶ, καίπερ ἀόρατοι, παρόντες ὅμως
 εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, ποῦ τάχα εἶναι
 καὶ τί εἶναι; ἔχουσί τι μέρος εἰς τὴν ἀθανασίαν
 τῶν θεῶν, ἢ εἶναι ἀπλῶς μορφή τις καὶ σκιά
 τοῦ βίου; Τί ἀφαιρεῖ αὐτοῖς; ὁ ἐνταφιασμὸς; τί
 διατηρεῖ εἰς αὐτοὺς ἢ τελευταία αὐτῆ τῆς συμ-
 παθείας πράξις; Βαθὺ μυστήριον, παρέχον ἄ-
 πειρον ὕλην εἰς τὴν γλυκυτέραν δυσειδαιμονίαν,
 καὶ συνδιαζόμενον φυσικώτατα μετὰ τῆς θρη-
 σκείας! Καὶ ὄντως, τὸ σεβας πρὸς τοὺς θεοὺς,
 ἢ λατρεία τῶν προγόνων, καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς
 τοὺς τεθνεώτας, εἶναι ἰδέαι συγγενεῖς πρὸς ἀλ-
 λήλας. Πᾶσαι ἀναφέρονται εἰς τι ἀνώτερον μὲν ἡ-
 μῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ ξένον ἡμῖν, εἰς τὴν ὑπερτάτην
 δύναμιν τὴν δημιουργήσασαν καὶ τὴν συντηροῦ-
 σαν ἡμᾶς, εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἐξ ἧς τὸ πᾶν
 ἀπορρέει, εἰς τὴν αἰωνιότητα, εἰς ἣν καταλήγει
 τὸ πᾶν, καὶ εἰς τὸν θάνατον, ὅστις πάντων μὲν
 δεσπόζει, οὐδὲν ὅμως καὶ μηδενίζει.

Εἰς τὴν ἑλληνικὴν δραματικὴν ποίησιν, αἱ
 ἰκέτιδες τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἡ Ἀντιγόνη τοῦ
 Σοφοκλέους, διδάσκουσιν ἡμῖν ὁποίαν σημασίαν
 ἔδιδον οἱ Ἕλληνες εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν
 νεκρῶν.

Οἱ Θηβαῖοι ἠρνήθησαν νὰ ἐνταφιάσωσι τοὺς
 Ἀργεῖους μαχητάς, οἵτινες ἔπεσον ἐνώπιον τῆς
 πόλεως τῶν Θηβῶν. Τὸ Ἄργος ἐξητλημένον
 ἤδη ἀνδρῶν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὰ πολύ-
 τιμα ταῦτα λείψανα διὰ τῆς βίας τῶν ὄπλων.
 Αἱ μητέρες λοιπὸν καὶ αἱ χῆραι τῶν πεσόντων
 τούτων πολεμιστῶν, ἔρχονται ὡς ἰκέτιδες νὰ
 ζητήσωσι πρὸς τοῦτο τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθη-
 ναίων. «Αἱ Ἀθηναῖοι εἶναι ἡ πόλις τῆς Παλλάδος,
 ἡ πόλις ἢ σεβομένη τὸ δίκαιον, ἢ τιμωροῦσα τοὺς
 κακοὺς καὶ ἢ προστατεύουσα τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν
 τεθλιμμένον. Ἡ Σπάρτη εἶναι σκληρὰ καὶ δο-

λία. Αἱ ἄλλαι πόλεις εἶναι μικραὶ καὶ ἄσημοι. Ἄλλ' αἱ Ἀθηναίαι ἔχουσι τὸν Θεσέα, βασιλέα νέον καὶ ἔμπειρον. » Τοιαῦται εἶναι αἱ ἱκεσίαι, ἃς αἱ Ἀργεῖαι ἀπευθύνουσι πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ἱκεσίαι γλυκύταται εἰς τὰ ὦτα λαοῦ, ἐλευθέρου, περηφάνου, καὶ ἀγαπῶντος κατ' ἐξοχὴν τοὺς ἐπαίνουσ. « Ὡ βασιλεῦ τῶν Ἀθηνῶν, λέγει ὁ Ἄδρακτος πρὸς τὸν Θεσέα, δὲν προσπίπτω εἰς τοὺς πόδας σου ἄνευ αἰσχύνης, ἐγὼ ὁ πολὺς γέρων, βασιλεύς ποτε εὐτυχής . . . Σῶσον τοὺς νεκροὺς τούτους ἀπὸ τῶν προσβολῶν καὶ τῶν ὕβρεων, λάβε συμπάθειαν εἰς τὰ δεινά μου, ἐλέησον τὰς δυστυχεῖς ταύτας μητέρας, στερηθείσας τῶν τέκνων των καὶ καταδικασθείσας οὕτω νὰ γηράσωσιν ἐγκαταλελειμμέναι ! » Ἐκτὸς τῆς οἰκογενειακῆς ταύτης καὶ θρησκευτικῆς ιδέας, ἣτις καθιστᾷ τὸ θέαμα τοῦτο λίαν συγκινητικόν, οἱ θεαταὶ συνεκινουῦντο ἐξόχως καὶ ἐκ τῆς πομπώδους αὐτῆς παραστάσεως. Ὅποια ἀληθῶς συγκινητικὴ σκηνὴ ἦν ὁ χορὸς τῶν θρηνοῦσῶν ἐκείνων μητέρων καὶ γυναικῶν, περικυκλουσῶν τοῦ Θεσέως τὴν μητέρα Αἴθραν, πιεζουσῶν αὐτὴν διὰ τῶν ἱκεσιῶν των, καὶ φερουσῶν εἰς τὰς χεῖρας κλάδους ἱκετηρίους, οὓς ἔμελλον νὰ προσφέρωσι πρὸς τὸν Θεσέα, εἰσακούσαντα τὰς δεήσεις καὶ ἱκεσίας αὐτῶν ! Ἔτι δὲ ὁ ποιητὴς, ἵνα καταστήσῃ ἔτι δυσχερεστέραν τὴν θέσιν τῆς Αἴθρας, θέτει αὐτὴν εἰς τὴν Ἐλευσίνα, εἰς τὸν τόπον τούτεστι ἐκεῖνον, ὅστις περικλείει ἐν ἑαυτῷ τὰ ἱερώτατα τῶν θεῶν μυστήρια, εἰς τόπον, εἰς ὃν αὕτη ἦλθε ἵνα προσφέρῃ θυσίας πρὸς τοὺς θεοὺς. Ἐνταῦθα καταλαμβάνουσι τὴν Αἴθραν αἱ ἱκέτιδες Ἀργεῖαι, μεταξὺ τοῦ βιωμοῦ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης, μεταξὺ δηλονότι τῆς θεοῦ, ἣτις γονιμοποιεῖ τοὺς κόλπους τῆς γῆς, καὶ τῆς θεοῦ, ἣτις ἀνοίγει αὐτοὺς εἰς τοὺς τεθνεώτας, ὡς νόμιμον αὐτῶν καταφύγιον. Ἰκέτις αὕτη τῶν θεῶν πῶς ν' ἀρνηθῇ τὰς ἱκεσίας τῶν Ἀργεῶν ; πῶς νὰ μὴ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν υἱὸν τῆς ὑπὲρ τῶν μητέρων ἐκείνων, αἵτινες γονυκλιτῶς ζητοῦσι τάφον ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῶν ; Τίνοι δὲ τρόπον

πάλιν ὁ Θεσεὺς ἠδύνατο νὰ μὴ ἐνδώσῃ εἰς τὰ παρακλήσεις μητρὸς τοσοῦτον αὐτὸν ἀγαπώσης, καὶ πρώτης σήμερον παροτρυνούσης αὐτὸν νὰ ἐκτεθῇ εἰς κίνδυνον, πρὸς ὑπεράσπισιν νόμου ἱερωτάτου πασι τοῖς Ἕλλησι ;

Τοιουτοτρόπως ἐν τῷ δράματι τούτῳ ἡ θλίψις τῶν μητέρων Ἀργεῶν καὶ ἡ εὐσέβεια τῆς Αἴθρας, ἡ ἱερότης τοῦ ἐνταφιασμοῦ, τὸ σέβας καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεσέως πρὸς τὴν μητέρα του, ταῦτα πάντα τὰ αἰσθήματα καὶ αἱ ὑψηλαὶ ιδέαι ἐκφράζονται ἐν τῷ δράματι τούτῳ, παριστανόμεναι πρὸς τοὺς ἐξωτερικῶς καὶ διὰ δραματικωτάτου τρόπου.

Ἐντὸς μικροῦ ὁ Θεσεὺς ἐπανέρχεται ἐκ τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τῶν Θεβῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του. Φέρει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ πτώματα τῶν ἑπτὰ μόνον στρατηγῶν τῶν Ἀργεῶν, πάντων τῶν λοιπῶν ἐνταφιασθέντων ἤδη εἰς τὸ Θεβαϊκὸν πεδῖον τῆς μάχης. Ὅποια νῦν φοβερὰ συνάντησις, οὕτως εἰπεῖν, τῶν μητέρων μετὰ τῶν νεκρῶν αὐτῶν τέκνων ! Δότε ἡμῖν, φωνάζουσι πᾶσαι, τὰ τέκνα μας νὰ τὰ ἐνγκαλισθῶμεν, νὰ τὰ περιπτύξωμεν εἰς τὰ στήθη ἡμῶν. « Ὀχι ! ἀπαντᾷ ὁ Θεσεὺς, δὲν ἀρμόζει εἰς μητέρας νὰ ἐγγίσωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἢ θέλον ἀποθάνει εὐθὺς ἂν ἔβλεπον αὐτὰ τοσοῦτον ἠλλοιωμένα. » Μακρὰν λοιπὸν τῶν ὄψεων των τὰ σώματα καίονται ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Τὰ ὀστέα δὲ μόνον αὐτῶν ἐντὸς τῶν καλπῶν προσφέρονται πρὸς τὰς μητέρας, ὡς μνημεῖον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἐπίσημος δὲ αὕτη ἀπόδοσις τῶν λειψάνων πρὸς τὰς μητέρας καὶ τὰ τέκνα τῶν τεθνεώτων, εἶναι ἐπίσης μέγα θέαμα, ἐμψυχούμενον ὑπὸ ὑψηλῆς καὶ αὐθις ιδέας· ἔνθα μὲν βλέπει τις τὰς θρηνοῦσας μητέρας· ἐκεῖσε δὲ τὰ τέκνα ἀρχόμενα ἤδη νὰ αἰσθάνωνται τὴν θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ μετὰ τῆς λύπης ταύτης τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδικήσεως· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτων ἵσταται ὁ Θεσεὺς, ἀπονέμων ἕκαστῳ τὸ ἴδιον. Ὅποιον

θήματα τοῦτο σεβασμοῦ πρὸς τὸ δίκαιον καὶ
δικαιώματα τῆς θρησκείας, καὶ ὁποῖος συ-
μα θρίαμβος διὰ τὴν ἐθνικὴν ὑπερηράνειαν
καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἀθηναίων!

β.) Ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους.

Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο σέβας τοῦ ἐνταφια-
μοῦ ἀποτελεῖ ἐπίσης τὴν βᾶσιν τοῦ Σοφοκλείου
δράματος τῆς Ἀντιγόνης, προηγηθὲν τῶν ἐκε-
τιδῶν τοῦ Εὐριπίδου. Ὅτι αἱ Ἀργεῖαι γυναῖ-
καίκες ἐζήτησαν διὰ τὰ τέκνα των, καὶ κα-
ώρθωσαν διὰ τῆς βοήθειας τῶν Ἀθηναίων,
οὗτο ἡ Ἀντιγόνη ζητεῖ διὰ τὸν ἀδελφόν της
Πολυεῖκη, ὃν ὡς ἐχθρόν τῆς πατρίδος ὁ Κρέων
ἀσιλεύς τῶν Θεσῶν ἀρνεῖται νὰ θάψῃ, καὶ κα-
ορθώνει αὐτὸ ἐναντίον τῆς βασιλικῆς διατα-
γῆς, διὰ τῆς ἀυθαίρετου τόλμης αὐτῆς καὶ τοῦ
ιδεελφικοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης, οὗ γίνε-
ται ἐπὶ τέλους τὸ θῦμα (α).

Ἐν τῷ δράματι τῆς Ἀντιγόνης οὐδεμία ὑ-
πάρχει δραματικὴ πομπή, ὡς εἰς τὰς ἐκετιδας,
ἀλλὰ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον ἐνταῦθα ἀπορρέει
μόνον ἐκ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων τῆς
ἀνθρωπίνης καρδίας, ἃ ἀναπτύσσονται ἐν τῷ
δράματι τούτῳ. Τοῦτο εἶναι ἀποκλειστικῶς τὸ
εἶδος τῆς ἀξίας τῆς Ἀντιγόνης, καὶ τοῦτο ὑ-
πῆρξεν ἡ μόνη αἰτία τῆς ἐνθουσιώδους αὐτῆς
ὑποδοχῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἡ Ἀντιγόνη, ἐκτὸς
τῶν ῥιθύντων, ἦτο καὶ τι νέον ὄπως πρόσωπον
ἐπὶ τῆς δραματικῆς σκηνῆς καὶ κατὰ τοῦτο,
ὅτι παριστᾷ τὸ μέγα παράδειγμα τῆς ἀτομι-
κῆς ἐλευθέρως ἀφοσιώσεως. Μέχρι τῆς Ἀντιγό-
νης τὰ μεγάλα πρόσωπα τοῦ Ἑλληνικοῦ θεά-
τρου, εἶναι οἱ μάρτυρες μᾶλλον τῆς εἰμαρμένης,
ἢ οἱ μάρτυρες τῆς ἰδίας αὐτῶν θελήσεως, ὑ-
πέκουοντες πάντοτε εἰς τὸ πεπρωμένον. Ὁ Οἰδί-
πους π. χ. καὶ ὁ Ὀρέστης εἶναι τὰ θύματα τῆς

(α) Ἡ Ἀντιγόνη κατακλεισθεῖσα διαταγῇ τοῦ Κρέοντος
εἰς τὴν φυλακὴν, ἀπαγχονίζεται. Ὁ Αἴμων ὁ υἱὸς τοῦ
βασιλέως καὶ μνηστὴρ αὐτῆς φονεύεται ἐπὶ τοῦ σώμα-
τός της. Ἡ δὲ Εὐρυδίκη ἡ μήτηρ τοῦ Αἴμωνος ἀποχει-
ριάζεται ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ υἱοῦ της.

τύχης· ἡ θέλησις εἶναι μηδὲν εἰς τὴν τύχην
των. Ἐνταῦθα ὅμως τὸναντίον, ἡ Ἀντιγόνη
μόνη δημιουργεῖ τὴν τύχην αὐτῆς· τὸ πεπρωμέ-
νον οὐδὲν εἰς ταύτην λαμβάνει μέρος. Ἡ Ἀν-
τιγόνη ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς
διαταγὰς τοῦ Κρέοντος, τοῦ ἀπαγορευσαντος
τὴν ἐνταφιασμὸν τοῦ Πολυεῖκου· ἀλλὰ δὲν
ἠθέλησε νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν ἀσεβῆ τοῦτον νό-
μον. Ἡθέλησε μᾶλλον νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν
θεόν, ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὴ λοιπὸν ἐκυ-
τὴν ἐκουσίως κατέστησε μάρτυρα, καὶ κατὰ
τοῦτο, ὡς εἴρηται, ἡ Ἀντιγόνη εἶναι νέον ὄπως
πρόσωπον ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς. Οὐδὲν
ἀληθῶς ἐλλείπει εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ μαρτυ-
ρίου τῆς Ἀντιγόνης. Δὲν παραδίδεται εἰς τὴν
τύχην της διὰ τρόπον ἐνατιγματικὸν καὶ τυ-
φλοῦ. Γινώσκει καλῶς τίνες θέλουσιν εἶσθαι αἱ
συνέπειαι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, ὃ
ἡ συνειδήσις καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῇ ἐπιβάλλου-
σιν. Ὅθεν, ὅταν προσκαλῆται ἐνώπιον τοῦ πα-
ρωργισμένου βασιλέως ὅπως ἀπολαγηθῇ, δὲν
ζητεῖ ποσῶς ματαίας καὶ δειλῆς δικαιολογίας·
ὁμολογεῖ ὅτι ἐγίνωσκε τὴν διαταγὴν τοῦ Κρέ-
οντος, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἐπίσης ἐγίνωσκεν, ὅτι
ὑπεράνω τῶν νόμων τῶν ἀνθρώπων, ὑπεράνω
τῶν διαταγῶν τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἀποφά-
σεων τοῦ λαοῦ, ὑπάρχουσιν ἕτεροι νόμοι ἀφθαρ-
τοι, οὐδ' ἐπὶ μαρμαροῦ, οὐδ' ἐπὶ χαλκοῦ γε-
γριμμένοι, οὐδὲ διὰ τοῦ κήρυκος δεδημοσιευ-
μένοι, οὐδὲ σήμερον ἢ χθὲς ἰσχύοντες, ἀλλὰ
νόμοι αἰώνιοι, ὧν τὴν γέννησιν οὐδεὶς εἶδεν ἀν-
θρώπινος ὀφθαλμός. Τοῦτον τὸν ἅγιον νόμον ἡ
Ἀντιγόνα προστίμησεν ἀπέναντι τοῦ ψηφίσμα-
τος τῶν Θεσῶν. Ἄν, λέγει, ὅπως ὑπακούσῃ
εἰς τὸν Κρέοντα, ἤθελεν ἀφήσει ἄταφον τὸν ἀ-
δελφόν της, τότε ἤθελεν εἶσθαι λυπημένη καὶ
δυστυχῆς· νῦν ὅμως τὸναντίον οὐδένα ἔλεγχον
αἰσθάνεται οὐδὲ θλίψιν. Ἄν ὁ Κρέων τὴν ἀπει-
λῇ καὶ τὴν ὑβρίσῃ ὀλίγον μέλλει τοῦτο εἰς
τὴν Ἀντιγόνην. «Δὲν θέλεις, λέγει αὐτῷ, οὐδὲ
δύνασαι το περισσότερο, ἢ τὸν θάνατόν μου.»

Πρὸ δύο χιλιᾶδων πεντακοσίων ἐτῶν οἱ λό-

γοι οὔτοι ἀντήχησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀπὸ δύο χιλιάδων πεντακοσίων ἐτῶν, ζῶσιν ἐπι οἱ νόμοι, δι' οὓς ἐμαρτύρησεν ἡ Ἀντιγόνη, νόμοι ἀγραφοὶ καὶ ἀφθαρτοὶ, νόμοι αἰώνιοι καὶ ἐκδικηταὶ τῆς ἀδικουμένης καὶ καταθλιβομένης ἀνθρωπότητος.

Εἰς μάτην ἡ καλουμένη φρόνησις καὶ ὁ φόβος θέλουσι νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτοὺς νὰ λαλήσωσι. Ψιθυρίζουσι πάντοτε ὡς τις ὑπόκωφος καὶ βαθεῖα ἠχώ εἰς τὰ στήθη ἀπάντων. Μὴ πιστεύετε λοιπὸν, οἱ ἐπικαλούμενοι τοὺς νόμους τούτους, ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς λαοῦ τινος κατατεθλιμμένου, ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κραυγῶν τῆς ὀργῆς λαοῦ τινος τετυφλωμένου ὑπὸ ἐφημέρων παθῶν, μὴ πιστεύετε, ὅτι εἰσθε μόνοι, ἢ ὅτι ἡ φωνὴ ὑμῶν εἶναι φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ! Ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους, ὅταν ὑπερασπίζεται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνταφιασμοῦ ἐναντίον τῶν ῥητῶν τοῦ Κρέοντος διαταγῶν, δὲν εἶναι μόνη, καίτοι φαίνεται ἐγκαταλελειμμένη.

Ὁ Χορὸς σιωπᾷ διότι φοβεῖται. Πλὴν ἐν τῇ σιωπῇ αὐτοῦ ταύτῃ, ἡ Ἀντιγόνη αἰσθάνεται, ὅτι ὁ Χορὸς τὴν ἐπιδοκιμάζει, καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ταύτης τὴν ἐκφράζει ῥητῶς πρὸς τὸν Κρέοντα λέγουσα. « Ὡς ἐμὲ φρονούσι καὶ οὗτο, ἀλλ' ἡ παρουσία σου τοῖς κλείει τὸ στόμα. » Εἰς τὰς ἀληθεῖς ταύτας καὶ δραματικωτάτας λέξεις, ἃς καὶ ὁ Κρέων αἰσθάνεται, δὲν τολμᾷ πλέον ὁ τύραννος νὰ εἰπῇ πρὸς αὐτήν, ὅτι εἶναι μόνη μεταξὺ τῶν Θηβαίων, καὶ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ὑποσπρίγματος. Δὲν ἀπαιτεῖ ἄλλο παρ' αὐτῆς τοῦ λοιποῦ, εἰμὴ τυρλὴν ὑποταγὴν εἰς τὰ νύματα του, ὡς πράττει καὶ ὁ Χορὸς.

Εἶναι λίαν περίεργον καὶ συγχρόνως εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ταύτῃ συζητῆται τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς τυραννίας, ὅποσον ὁ Κρέων ὀπισθοδρομεῖ εἰς πᾶσαν τῆς Ἀντιγόνης ἀπάντησιν, καὶ τίνι τρόπῳ ἡ συνείδησις μιᾶς κόρης θριαμβεύει κατὰ τῶν σοφισμάτων ἐνὸς τυράννου. Ὁ Κρέων δὲ βλέπων ὅτι ἐλλείπει αὐτῷ τὸ ἠθικὸν σπρίγμα τοῦ

Χοροῦ, ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὸν Ἐτεοκλῆ καὶ λέγει· « εἶναι ὕβρις πρὸς τὸν Ἐτεοκλῆ ἡ τιμὴ τοῦ Πολυνείκου. » Ὁχι, ἀποκρίνεται ἡ Ἀντιγόνη, « ὁ Ἐτεοκλῆς ἀπέθανε, καὶ δὲν δύναται νὰ θελῇ νὰ ὑβρίζωνται οἱ τεθνεῶτες. »

Κρέων.

Ὁ Πολυνείκης, ἦτον ὁ ἐχθρὸς τῶν Θηβῶν καὶ ὁ Ἐτεοκλῆς ὁ φίλος καὶ ὁ ὑπερασπιστής.

Ἀντιγόνη.

Ἄλλ' ὁ θάνατος ἤδη συνδέει αὐτοὺς διὰ νόμων ἴσων.

Κρέων.

Οὐδέποτε ὁ ἐχθρὸς μου, καὶ ὅταν ἀποθάνῃ, θέλει μοὶ εἶσθαι φίλος ποτέ.

Ἀντιγόνη.

Ἄλλ' ἐγὼ ἐγεννήθην ἕνα ἀγαπῶ οὐχὶ δὲ διὰ τὰ μισῶ.

Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἡ Ἀντιγόνη ἐξέφρασεν ἀκριβέστατα καὶ εἰλικρινέστατα τὴν φύσιν, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὸν προ-ορισμὸν τῆς ἀληθοῦς γυναικὸς ἐν τῷ κόσμῳ (α).

ΙΩΑΝΝΑ Η ΔΥΣΤΥΧΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΡΩΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΙΛΙΑΣ.

Λαμπρὸν παρίστη θέαμα ὁ λιμὴν τοῦ Λορέδου (ἐν Ἰσπανίᾳ) κατὰ τὴν 22 Αὐγούστου τοῦ 1496. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἄπας ὁ λαὸς κατελθὼν εἰς τὴν προκυμαίαν ἐθεᾶτο μετὰ θαυμασμοῦ καὶ εὐχαριστήσεως τὸν ὠραῖον Καστιλ-

(α) Ἡ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους ἔχει καὶ τὸ ἐρωτικὸν αὐτῆς μέρος. Τοῦτο δὲ θέλομεν ἀναπτύξει συντομώτατα εἰς τὸ προσεχές, ὅπου θέλομεν λαλήσει ἐκτενέστερον περὶ τοῦ ἔρωτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὸν μεσαιῶνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

λιανόν στόλον, ὅστις ἤδη ἕτοιμος κατὰ πάντα, περιέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν τὸ σημεῖον τοῦ ἀπόπλου αὐτοῦ. Τὰ βλέμματα ἐπίσης ἐστρέφοντο μετὰ μεγάλης περιεργίας καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἡ μεγάλη λέμβος τῆς ναυαρχίδος ὑπῆρχεν εἰσέτι προσδεδεμένη εἰς τὸ παράλιον. Προσκεφάλαια πλουσιώτατα καὶ τάπητες χρυσοὶ ἐστόλιζον αὐτὴν ἔνδοθεν· ἡ δὲ Καστιλλιανὴ σημαία ἐκυμαίνετο ἐπὶ τῆς πρύμνης αὐτῆς. Δέκα ἐρέται κομψότατα ἐνδεδυμένοι, οἱ μὲν ἀτμηλῶς καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἐδωλίων, οἱ δὲ περιπατοῦντες ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, περιέμενον τοὺς ξένους, οὓς ἔμελλον νὰ ἐπιβιβάσωσιν εἰς τὰ πλοῖα. Αἴφνης ἠκούσθη ὁ ὄξυς ἤχος τινὸς συρίγγματος· ἐν ῥοπῇ δὲ ὀρθακμοῦ πάντες κατέλαβον τὰς θέσεις αὐτῶν ἐν τῇ λέμβῳ.

Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἐφάνη μακρόθεν μεγάλη τις συνοδία κυριῶν καὶ κυρίων, διευθυνομένων πρὸς τὴν λέμβον, καὶ περιστοιχιζόντων μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ δύο γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μὲν ὠραιότατη εἰσέτι, ἦν ἤδη περὶ τὴν μεσημβρίαν τοῦ βίου αὐτῆς, ἡ δὲ μόλις εἶχε τὰ δεκαπέντε ἔτη τῆς ἡλικίας τῆς. Ἐν τῇ παρυσία αὐτῶν ὁ λαὸς ἅπας ἀνέκραξε μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ· ζήτησεν ἡ βασίλισσα Ἰσαβέλλα, ζήτησεν ἡ Δόνα Ἰωάννα! Ἦσαν δὲ αὗται, ἡ μὲν, ἡ βασίλισσα τῆς Καστίλλης, ἡ δὲ, ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἡ βασιλόπαις Ἰωάννα, ἧς ὁ λαὸς ἐχαίρετα μετ' ἄκρου ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς.

Ἡ Ἰσαβέλλα ἠθέλησε ν' ἀποκριθῆ εἰς τὴν ἐγκάρδιον ταύτην ὑποδοχὴν τοῦ λαοῦ διὰ χαριεστάτου τινὸς μειδιάματος, ἀλλ' οἱ πλήρεις δακρῶν ὄχθαλμοὶ αὐτῆς ἀντέφασκον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τοῦτο καὶ ἀπατηλὸν δεῖγμα τῆς εὐχαριστήσεως. Ἡ ἱκανοποίησις τοῦ ἐγωῖσμοῦ δὲν εἶναι παντάπασιν βάλσαμον δραστηκὸν εἰς τὰ πάθη τῆς καρδίας. Πᾶσαι ἄρα αὗται αἱ ἐνδειξεις σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως, αἱ προσφερόμεναι πρὸς τὴν ἕξοχον ἐκείνην γυναῖκα, ἧς ἡ διοικητικὴ ἱκανότης κατέβαλε τοσούτους ἐχθρούς, ἀσῆρεσε τὴν Γρανάδαν ἀπὸ τοῦ

Ἄραβας καὶ ἐθεμελίωσε τὴν Σάντα-Φέ, δὲν ἠδύνατο νὰ διακόψωσιν οὐδ' ἐπὶ στιγμήν τὴν ψυχικὴν ἀγωνίαν τῆς μητρὸς, ἐπὶ τῇ μελλούσῃ τύχῃ θυγατρὸς, μόλις ἐξελθούσης τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἀποσπωμένης ἀπὸ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, χάριν πολιτικῶν συμφερόντων.

Ἡ νέα βασιλόπαις ἐπρόκειτο νὰ διασχίσῃ τὰς θαλάσσας, ὅπως ὑπάγῃ εἰς Φλάνδραν καὶ συζευθῆ μετὰ τοῦ Ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Φιλίππου τοῦ ἐπικαλουμένου ὠραίου. Ἀλλ' ὁ βασιλικὸς οὗτος γάμος δὲν ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ χαρὰν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς Ἰωάννης, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους εἰς τὴν τύχην τῆς κόρης, γινώσκοντας ὅτι ὁ ἡγεμὼν, ὅστις ἔδιδεν αὐτῇ τὴν χεῖρά του, ἤρνεϊτο πρὸς αὐτὴν τὴν καρδίαν του. Πάντες ἐγίνωσκον, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε κατ' ἀρχὰς μετ' ἐπιμονῆς ἀπορρίψει τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ γάμου, συγκατετέθη δὲ κατόπιν μετὰ μεγίστης δυσανεσκειᾶς, καθότι ἐγνώριζεν ὅτι ἡ Ἰωάννα ἦν ἐστερημένη χάριτος, κάλλους καὶ προπάντων τοῦ ἀνωτέρου ἐκείνου πνεύματος, ὃ κατέστησε τὴν μητέρα αὐτῆς τοσοῦτον ἐνδοξον ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ Ἰωάννα διεκρίνετο ἤδη διὰ παιδείας ἀρκετὰ εὐρείας ἀναλόγως τῆς ἡλικίας αὐτῆς, δι' εὐαισθησίας φλογερᾶς καὶ βαθείας, καὶ δι' ἀφοσιώσεως ἀναλλοιώτου πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης τῆς. Ἴδου πᾶν ὃ, τι ἐχαρκτηρίζε τὴν νέαν βασιλόπαιδα, ἡ τοῦλάχιστον πᾶν ὃ, τι ἠδύνατο τότε νὰ παρατηρήσῃ τις εἰς τὸν χαρακτῆρά της. Καὶ τὸ δῶρον τοῦτο τῆς φύσεως, ἡ ὑπερβολικὴ αὐτῆ δύναμις τοῦ ἀγαπᾶν, οὗ τὰς ὑπερβολὰς ποτὲ δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ, ὑπῆρξε δι' αὐτὴν πηγὴ ἀεννάου δυστυχίας.

Ὅτε ἡ βασιλόπαις καὶ ὁ Δὸν Φριδερίκος Ἐνρικήζ, ὁ ἐπιτετραμμένος νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς Φλάνδραν ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ πλοῖα, ὁ στόλος ἐν τῷ ἅμα ἀπέπλευσεν. Ἡ Ἰσαβέλλα εἶδε φεύγον καὶ ἀφανιζόμενον εἰς τὸν ὄριζοντα τὸ πλοῖον, ὃ ἀφήρει αὐτῇ τὴν Ἰωάνναν, καὶ ὃ ἔμελλε νὰ κομίσῃ αὐτῇ ἐπανεργόμενον

ἀντὶ τῆς κόρης νύμφην πρὸς ἀνταλλαγὴν καθότι διπλῆ συμμαχία συνεφωνήθη μεταξύ τῶν οἰκῶν τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Καστιλλίας. Ἡ Μαργαρίτα, ἀδελφὴ τοῦ Φιλίππου ὑπεσχέθη πρὸς τὸν Δὸν Ζουάν ἀδελφὸν τῆς Ἰωάννης καὶ κληρονόμον τῶν βασιλείων τῆς Ἀραγωνίας καὶ Καστιλλίας, ἐφ' ὧν ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, καὶ ται σύζυγοι καὶ ζῶντες ἐν ἀρμονίᾳ, ἐβασίλευον χωριστὰ, χωρὶς ποτε νὰ ἐπέμβωσιν ὁ εἷς εἰς τὸ κράτος τοῦ ἄλλου.

Ἡ Ἰωάννα φθάσακ εὐτυχῶς εἰς Φλάνδραν ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης πομπῆς. Μετέβη δὲ ἀκολούθως εἰς Δίλλην, ὅπου ὁ Φίλιππος περιέμενεν αὐτήν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὴν ἐπιθυμῇ. Ἡ παρουσία τῆς δὲν κατέστρεψε ποσῶς τὴν ἀντιπάθειαν, ἣν συνέλαβεν ἐκ πρώτης ἀρχῆς πρὸς τὴν δυστυχῆ ταύτην κόρην, ἐνῶ τούναντι αὐτὴ ἐκπλαγεῖσα ἐκ τοῦ ὠραίου προσώπου του καὶ τῆς καλλονῆς πάντων τῶν χαρακτῆρων τοῦ σώματός του, συνέλαβεν ἐν τῷ ἅμα τοιοῦτον πάθος σφοδρὸν, ὃ οὐδὲν ἠδυνήθη ἀκολούθως νὰ περιστείλῃ. Εἰς μάτην ἡ δυστυχῆς Ἰωάννα ἠσθάνετο καθ' ἐκάστην ἀξάνουσαν τὴν πρὸς αὐτὴν ἀδιαφορίαν, τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν ὕβριν μάλιστα τοῦ Φιλίππου. Ὁ προορισμὸς τῆς ἦτο μόνον νὰ ἀγαπᾷ, καὶ αἰωνίως νὰ αἰσθάνηται τὰς παραφορὰς ζηλοτυπίας ἀδιαλείπτως ἀναγεννωμένης, καὶ τοὺς σπαραγμοὺς ἔρωτος φλογεροῦ καὶ καταφρονουμένου. Τὸ φοβερὸν τοῦτο πάθος ἀπερρόφα πᾶσαν τὴν ζωὴν τῆς, ἐμπδένιζε τὰς ἄλλας δυνάμεις τῆς, καὶ ἡ ὑπερβολὴ αὐτοῦ ἴσως ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν αἰτιῶν, δι' ἧς τοσοῦτον κατεφρονήθη. Ἡ Ἰωάννα πάντοτε θλιβερὰ καὶ ὀργισμένη, παραμελοῦσα πᾶσαν φροντίδα τοῦ νὰ παρίσταται ἀξιέραστος, δὲν ἔπραττεν ἄλλο, ἢ νὰ ἐκρήγνυται εἰς παραφορὰς ζηλοτυπίας, ἢ νὰ παραδίδηται εἰς τὴν ἐσχάτην μελαγχολίαν. Ὁ δὲ Φίλιππος μὴ ὑποφέρων μηδέτερον τούτων, ἔδραττεν ἀσμένως πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ τὴν ἀποφεύγῃ διηνεκῶς. Ἐν τούτοις ἤδη εἶχε δώσει αὐτῷ δύο τέκνα, μίαν θυγατέρα ὀνό-

ματι Ἐλεονόραν, καὶ ἓνα υἱὸν, ὅστις ὑπῆρξεν ἀκολούθως ὁ περίφημος Κάρολος ὁ πέμπτος.

Πολλὰ παρῆλθον τοιαῦτα θλιβερὰ καὶ δυστυχέστατα ἔτη. Αἰωνίως ἐρωτευμένη καὶ αἰωνίως θρηνοῦσα τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἀνδρός τῆς, εἶχεν ἤδη περιπέσει εἰς εἶδος τι ἀτονίας ψυχῆς, ἣτις εἶναι συνέπεια τῆς ἀπελπισίας, ὅτε ἀπροσδόκητα συμβεβηκότα ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ ἐξεγερθῇ τοῦ ληθάργου τούτου. Πέπλος πένθιμος εἶχεν ἐφαπλωθῆ ἐπὶ τοῦ ποτὲ τοσοῦτον λαμπροῦ ἀστέρος τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας. Ὁ θάνατος τοῖς ἀφῆρξε διαδοχικῶς καὶ σχεδὸν συγχρόνως τὴν δόναν Ἰσαβέλλαν τὴν πρωτότοκον αὐτῆς κόρην, ὕπανδρον μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πορτουγαλλίας, ἀκολούθως δὲ τὸν πρίγκιπα τῆς Καστιλλίας, τὸν υἱὸν των, καὶ τέλος τὸ τέκνον, ὃ ἀποθνήσκων κατέλιπεν ἐντὸς τῆς γαστρὸς τῆς ἐγγύου αὐτοῦ γυναικός.

Μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα ἡ Ἰωάννα ἐγένετο ἡ ἐπίδοξος διάδοχος τῶν βασιλείων τῆς Ἀραγωνίας καὶ Καστιλλίας. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον καί ἐτι μᾶλλον διότι ἠλπίζον νὰ εὕρωσιν εἰς αὐτὴν οἱ τεθλιμμένοι γονεῖς παραμυθίαν τινὰ εἰς τὰς λύπας των, ἀπὸ κοινῆς συναινέσεως ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ προτεκάλεσαν τὴν Ἰωάνναν μετὰ τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

Ἀμφότεροι ἐδέχθησαν ἀμέσως τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Ἡ καρδία τῆς Ἰωάννης ἐπληρώθη χαρᾶς, ἣν ἀπὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ, ὅτε εὐρέθη ἐντὸς τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, ὅτε ἐπανεῖδε τοὺς τόπους τῆς γεννήσεώς τῆς, καὶ περιεκυκλώθη ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα τῆς νεαρᾶς συμπαθείας τῆς. Ἡ πικρία, μεθ' ἧς ἐπατίσθη, διεσκεδάσθη ἐπὶ τινὰ χρόνον τούλχιζαν, διότι ἔβλεπεν ἑαυτὴν ἀγαπωμένην. Πανταχοῦ, ὅπου ἐπορεύετο, ἔδραπε τὰς εἰλικρινεστέρας ἐνδείξεις τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφρασιώσεως τοῦ λαοῦ. Τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιώματα αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἀνδρός τῆς ἀνεγνωρίσθησαν ἄνευ ἀντιτάσεως παρὰ τῶν βουλῶν ἀμφοτέρων τῶν βασιλείων. Ὅστω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὃ ἀρ-

χιδούξ μέγα εἶχε συμμέρον νὰ περιποιῆται τοῦ γονεῖς τῆς Ἰωάννης, καὶ ὁμοίως, καίτοι δὲν ἦτον ἐξηρημένος φιλοδοξίας, δὲν ἠδυνήθη νὰ υποφέρῃ τὴν στενοχωρίαν, ἣν ἐπέβαλλεν αὐτῷ ἡ σοβαρὰ ἐθιμοταξίαι τῆς Ἰσπανικῆς αὐλῆς. Τὰ πάντα ἄρα ῥιψοκινδυνεύων ἀνεχώρησεν αἴφνης διὰ τὰς Κάτω χώρας, χωρὶς νὰ λάβῃ μετ' αὐτοῦ τὴν Ἰωάνναν, ἣτις ἦν ἤδη τὸ τρίτον ἔγκυος. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐγκαταλείψεως ἐπλήρωσε τοσαῦτον βαθέως τὴν καρδίαν τῆς Ἰωάννης, ὥστε ἀνοῦς αὐτῆς μετ' οὐ πολὺ προσεβλήθη σπουδαίως. Ἡ ζοφερὰ θλίψις τῆς νέας γυναικὸς μετεβλήθη εἰς παραρροσύνην, ἣτις μικρὰ ἐπέτρεπεν αὐτῇ φωτεινὰ διαλείμματα. Τὰ νὰ ἐπαναῖδῃ τὸν Φίλιππον, νι μ νη διηνεκῶς παρ' αὐτῷ, ἦταν ἡ μόνη σταθερὰ καὶ μόνιμος αὐτῆς ἰδέα, ἐξ ἧς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀποσπάσῃ. Ἐν τοιαύτῃ οὔτα καταστάσει ἐγέννησε τὸν Φερδινάνδον τὸν δεῦτερον αὐτῆς υἱόν. Πλὴν τὸ συμβῆν τοῦτο οὐδεμίαν ἔσχεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς μεταβολῆς τοῦ πνεύματός της. Ἡ Ἰωάννα παραδεδομένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν φρενῆρη ἔρωτα αὐτῆς πρὸς τὸν Φίλιππον, δὲν εἶχε πλέον δυνάμεις νὰ αἰσθανθῇ ἄλλαν, οὐδ' αὐτὸν τὸν τῆς μητρὸς πρὸς τὰ τέκνα της. Μετὰ ἕν ἔτος ἡ Ἰσαβέλλα πεισθεῖσα, ὅτι μόνη τοῦ Φιλίππου ἡ παρουσία ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ τῇ Ἰωάννῃ τὸν λόγον, συνήνεσεν εἰς τὴν ἀναχώρησίν της· ἀμέσως δὲ ἡ Ἡρμιόνη, καίτοι τότε ἦν τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος, ἀπέπλευσεν εἰς Φλάνδραν, καταπραῆσασα πάντας τοὺς κινδύνους τοῦ ὠκεανοῦ. Μόλις δὲ ἐφθασεν, αἱ ὀλέθριοι αὐλικαὶ περιστειχίσαντες αὐτὴν, ἔσπευσαν νὰ φανερώσωσιν αὐτῇ τὸν ἔρωτα τοῦ Φιλίππου πρὸς τινὰ νέαν ὠραιωτάτην γυναῖκα, ἧς ἡ μακρὰ ἰδίως κόμη ἤγαγε τὸν ἄκρον ἐνθουσιασμόν τοῦ ἡγεμόνος.

Ἐκτὸς ἐαυτῆς γενομένη ὑπὸ θλίψεως καὶ ζηλοτυπίας, ἡ Ἰωάννα διατάσσει εὐθύς νὰ φέρωσιν ἐνώπιόν της ἐκείνην, ἧς τὰ κάλλη ἐδέσμευσαν τὴν καρδίαν τοῦ πρίγκιπος. Ἐν τῷ ἄμα δὲ ἡ δυστυχὴς νέα ἤχθη ἐνώπιόν της.

Ἡ λυσσῶσα ὕαινα δὲν ἔχει βλέμμα φοβερώτερον ἐκείνου, μεθ' οὗ ἡ Ἰωάννα προσέβλεψε τὸ νέον ἐκεῖνο καὶ κάλλιστον πλάσμα, ἄπερ, τρέμον ὑπὸ τοῦ φόβου, ἐβρίφθη εὐθύς εἰς τοὺς πόδας της ζητοῦν χάριν καὶ ἔλεος. Ματαίᾳ παράκλησις! Ἡ Ἰωάννα εἰς τὸν παροξυσμὸν τῆς λύσσης αὐτῆς διατάσσει νὰ κόψωσι τὴν κόμην, καὶ νὰ διασχίσωσι βαθέως τὸ πρόσωπον τῆς ἀτυχοῦς ἀντιζήλου της. Εὐρέθησαν δὲ ἄνθρωποι νὰ ἐκτελέσωσιν εὐθύς τὴν διαταγὴν μιᾶς παράφρονος, διότι ἡ παράφρων αὕτη ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ γενῆ βασίλισσα. Ὁ Φίλιππος εἰς ἄκρον παροργισθεὶς διὰ το συμβεβηκός, καὶ τὴν φορὰν ταύτην δικαίως ἀγανακτήτας, ἠθάνθη ἔκτοτε πρὸς τὴν Ἰωάνναν μῖτος ἀδιάλλακτον. Δημοσίᾳ δὲ καὶ ἰδίᾳ τὴν περιεφρόνει τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ὕβριζεν.

Ἡ Ἰσαβέλλα τὸ ἔμαθε, καὶ ἡ μητρικὴ καρδία της ἤδη ἐσπαραγμένη ὑπὸ ἄλλων οἰκογενειακῶν συμφορῶν, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιζῆ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πληγὴν. Ὑποκύψασα δὲ εἰς τὰ τοσαῦτα ἄλγη τῆς ψυχῆς, ἡ μεγάλη ἐκείνη βασίλισσα τῆς Καστιλλίας ἠρπάγη τέλος ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ὑπηκόων της, ἐφ' ὧν ἐβασίλευσε μετὰ δόξης, δικαιοσύνης, καὶ ἐπιεικειᾶς, καὶ θρηνομένη παρὰ πάντων ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Μεδίνα τὴν 26 Νοεμβρίου 1514. Διὰ διαθήκης δὲ ἐγκατέστησε τὴν Ἰωάνναν κληρονόμον μετὰ τοῦ Φιλίππου πάντων τῶν κρατῶν αὐτῆς.

Ἀφοῦ ἡ Ἰσαβέλλα κατέβη εἰς τὸν τάφον, ὁ Φερδινάνδος ἀπεφάσισε νὰ ἰδιοποιηθῇ τὸν θρόνον, ὅστις δικαιοματικῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν θυγατέρα του· ὅπως δὲ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του, περιεκύκλωσε τὴν Ἰωάνναν ὑπὸ τῶν ἀφοσιωμένων του. Καίτοι δὲ ἡ διανοητικὴ ὑγεία τῆς Ἰωάννης ἀποκατέστη μετὰ τὴν ἐπ' ἀνόδόν της εἰς τὰς Βρυξέλλας, ὑπῆρχον ὅμως ἐνίοτε στιγμαὶ, καθ' ἃς ὁ λόγος ἐφαίνετο ὅτι ἐγκατέλειπεν αὐτήν. Ἐφύλαξαν λοιπὸν αὐτοὶ μέγαν τῶν τοιούτων θλιβερῶν στιγμῶν τῆς ἀπουσίας τοῦ λόγου, καὶ ἔλαβον παρὰ τῆς χειρὸς της ἔγγραφον, δι' οὗ παρ

ρεχώρει εἰς τὸν πεντήρα τῆς τῆν βασιλικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς Καστιλλίας. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος ὑποπευόμενος τοὺς φιλοδόξους σκοποὺς τοῦ πενθηροῦ του, ἤσκει δραστηρίαν τινα κατασκοπεῖαν ἐπὶ πάντων, ὅσοι ἐπλησίαζον τὴν Ἰωάννην, καὶ κατώρθωσεν οὕτω νὰ συλλάβῃ τὸ ἔγγραφον. Μετὰ τοῦτο περιώρισε τὴν δυστυχῆ εἰς ὠρισμένον τι μέρος τοῦ παλατιοῦ, ἀπαγορεύσας πᾶσαν σχέσιν αὐτῆς μετὰ τῶν Ἰσπανῶν, οἳοι δῆποτε καὶ ἂν ἦσαν οὗτοι. Μετὰ μικρὸν δὲ ἐπεβιβάσθη μετ' αὐτῆς εἰς τὸν στόλον, ὅπως λάβῃ κατοχὴν τῆς κληρονομίας, ἣν κατέλιπεν αὐτοῖς ἡ μεγάλη Ἰσὰβέλλα.

Κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ ἀπόπλου των, καιρὸς γαλήνιος καὶ λαμπρὸς μετ' ἑλαφροῦ ἀνέμου οὐρίου, προανήγγελλον εὐτυχῆ τινα καὶ ταχὺν διάπλουν, ἀλλ' ὁ ἄνεμος μετὰ μικρὸν ἀλλάξας διεύθυνσιν, κατέρχεται ἐκ διαλειμμάτων ἀθρόος καὶ λαῦρος. Ἡ θάλασσα ἐντὸς ὀλίγου ἐχαράχθη βαθύτατα, καὶ τὰ κύματα κατακυλιόμενα τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἔλαβον τὸ σκοτεινὸν χρῶμα τῶν νεφῶν, ὑφ' ὧν ὁ οὐρανὸς ἐκαλύπτετο πανταχόθεν. Μετὰ μικρὸν ἡ ἀνεμοζάλη αὕτη αὐξάνουσα ὅλον ἐν μετεβλήθη εἰς φοβεράν τρικυμίαν, ἐν τῷ διαστήματι τῆς ὁποίας ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς Ἰωάννης ἐβάνη ἔχνος γαλήνης, φρονούσης, ὅτι ἐπῆλθεν ἡ ὥρα νὰ συναποθάνῃ μετὰ τοῦ Φιλίππου, ὃν εἰσέτι ἠγάπα μανιωδῶς. Ἐν τοσοῦτῳ ἦν πεπρωμένον εἰσέτι νὰ ζήτῃ. Τὸ πλοῖον ἑκατοντάκις κινδυνεύσεν νὰ καταποντισθῇ, ἐβρίθη ἐπὶ τέλους εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀγγλίας, καὶ προσωρμίσθη ἐναντίον πάσης ἐλπίδος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βεῦμούθ.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον Ἐρρίκος ὁ πρῶτος ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς μεγάλης Βρετανίας, μετὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυνακὸς Αἰκατερίνης τῆς Ἀραγωνίας, ἀδελφῆς τοῦ Φερδινάνδου. Ὁ Ἐρρίκος εἰδοποιηθεὶς κρυφίως ὑπὸ τοῦ γυναικαδέλφου του, ἐκράτησεν εἰς Ἀγγλίαν ἐπὶ τρεῖς περὶ μῆνας τὸν Φίλιππον μετὰ τῆς Ἰωάννης ὑπὸ διαφόρους προφάσεις. Μόλις δὲ κατώρ-

θωσαν ἐπὶ τέλους νὰ ἀποπλεύσωσιν. Ἄμα τῆ ἀφίξει αὐτῶν εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἅπας ὁ λαὸς τῆς Καστιλλίας ἐκπρόχθη ὑπὲρ αὐτῶν· ὁ δὲ Φερδινάνδος ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀντιβασιλείαν, ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ κράτη τῆς Ἀραγωνίας.

Ἄνευ εὐγνωμοσύνης καὶ ἄνευ τινὸς ἀδροφροσύνης πρὸς τὴν γυναῖκα, εἰς ἣν ὠφειλε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ὁ Φίλιππος ἐκράτει τὴν Ἰωάννην εἰς εἶδος τι αἰχμαλωσίας, καὶ δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῇ νὰ παρουσιάζηται εἰς τὸ δημόσιον, εἰμὴ ὅτε ἐνόμιζεν ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν τῆς πρὸς καθησύχασιν τοῦ λαοῦ. Ἡρνήθη μάλιστα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πατέρα τῆς τὴν ἄδειαν νὰ τὴν ἴδῃ, φοβούμενος, καὶ δικαίως, μήπως κατορθώσῃ πάλιν νὰ λάβῃ ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς παρόμοιόν τι τοῦ προηγουμένου ἔγγραφον. Μόλις ὅμως ἐγκατεστάθη ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἐλεύθερον παντὸς φόβου καὶ κινδύνου, ἀπεξένωσεν εὐθύς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ ἀπ' αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀνικάνου διευθύνσεώς του, καὶ τῆς ἀκαίρου μάλιστα προτάσεώς του πρὸς τὰς βουλὰς, τοῦ νὰ κηρύξωσι τὴν Ἰωάννην ἀνεπιτηδεῖν πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ νὰ δώσωσιν αὐτῷ μόνῳ τὴν ἀντιβασιλείαν μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ υἱοῦ του Καρόλου. Οἱ Καστιλλιανοὶ ἀφωσιωμένοι ἀληθῶς εἰς τὴν Ἰωάννην, καὶ ἐνθυμούμενοι εἰσέτι τὴν Ἰσὰβέλλαν, ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν ταύτην, παραδεχθέντες αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν, μόνον ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ συμβασιλεύῃ μετὰ τῆς γυναικὸς του. Ἀμφότεροι λοιπὸν ἐκπρόχθησαν, βασιλεῖς τῆς Καστιλλίας καὶ τοῦ Λέοντος, ὁ δὲ πρωτότοκος υἱὸς αὐτῶν, πρίγκιψ τῶν Ἀστουριῶν.

Ἡ βασιλεία τοῦ Φιλίππου παρῆλθεν ὡς ἡ ἀγραπῆ! Ἄμα ἀνακρυχθεὶς βασιλεὺς, παρεδόθη ὁ Φίλιππος ἀχαλινώτως εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ εἰς τοιαύτην ἀπεριόριστον ἀκρασίαν, ὥστε ἐντὸς μικροῦ ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου του. Τρεῖς μῆνες μόλις παρῆλθον ἀφ' ἧς περιεβλήθη τὴν βασιλικὴν πορφύραν, ὅτε ἡμέραν τινα ἐπὶ τῆς

τραπέζης, συνεπεία τῆς καταχρήσεως, ἠσθάνθη
 αὐτὸν εὐθύς προσβληθέντα ὑπὸ σπουδαίας
 τινὸς ἀδιαθεσίας, ἣν ἠθέλησε νὰ διαλύσῃ διὰ
 βιαίου τινὸς γυμνάσματος. Ἐνῶ δὲ εἰσέτι ἔρ-
 ρεον ὁ ἰδρῶς ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς θερμοτάτης
 ὥρας τοῦ ἔτους, ἔσχε τὴν ἀνοησίαν νὰ διατάξῃ
 νὰ τῷ δοθῇ παγωτόν. Εὐθύς δὲ ὁ πυρετὸς κα-
 τέλαβεν αὐτόν, καὶ ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν, εἰς ἡλι-
 κίαν μὲν εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, ἔκειτο ἐπὶ τῆς
 νεκρικῆς κλίνης.

Τίς δύναται νὰ ἐκφράσῃ ὅ,τι ἡ δυστυχῆς
 Ἰωάννα ὑπέφερον κατὰ τὴν σκληρὰν ταύτην σιγ-
 μὴν; Ἡ βάσανος ἦν ἠσθάνετο ἡ Ἰωάννα Γραΐη
 ἐνώπιον τῆς λαιμητόμου, ἣτις ἔμελλε μετὰ
 μικρὸν νὰ τῇ κόψῃ τὸ νῆμα τοῦ βίου, ἦτο
 μηδὲν ἀπέναντι τῶν ἠθικῶν βασιάνων καὶ τῆς
 θλίψεως τῆς δυστυχοῦς Ἰωάννης. Πνεῦμα ἀ-
 νώτερον, διαλογισμοὶ ἔξοχοι, ἀκτίς τοῦ οὐ-
 ρανοῦ, τέλος τὰ πάντα, ὑπεστήριζον τὴν ψυχὴν
 τῆς νέας Ἀγγλίδος· ἀλλ' οὐδὲν, οὐδὲν ἐχρη-
 σίμειεν ἐνταῦθα ὡς στήριγμα εἰς τὴν ἀτυχῆ βα-
 σίλισσαν τῆς Καστιλλίας· οὐδεμίαν ἀπολύτως
 ἔμενεν αὐτῇ παρηγορία.

Ὁ θάνατος τοῦ Φιλίππου ἦτο δι' αὐτὴν κε-
 ραυνὸς, καταστρέψας ἐν αὐτῇ πᾶσαν δύναμιν,
 ἐκτὸς ἐκείνης τοῦ ὑποφέρειν. Εἰς τὸ πρῶτον
 ἄκουσμα τοῦ θανάτου τοῦ ἡ δυστυχῆς παρα-
 φρόνησε· συνῆλθεν ὁμως πάλιν εἰς ἐκυτὴν, ἀλλ'
 ὅπως ὑποφέρει τὰ πάνδεινα. Ἐπίστευε σπου-
 δαίως, ὅτι ὁ φλογερὸς ἔρωσ, ὁ καταναλίσκων
 τὴν καρδίαν τῆς, ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν
 νεκρὸν τὴν ζωὴν. Διέταξεν ἄρα νὰ συντρίψωσι
 τὸ φέρετρον, ὅπου ἀνεπάύετο ἤδη ὁ Φίλιππος,
 τὸ δὲ βαλσαμωμένον σῶμα αὐτοῦ νὰ θέσωσιν
 ἐπὶ λαμπρᾶς νυμφικῆς κλίνης. Ἐπρεπε νὰ βλέπῃ
 τις τότε τὴν δυσσυχῆ προσηλωμένην εἰς τὸ
 σῶμα τοῦτο, καὶ καλύπτουσαν αὐτὸ διηνεκῶς
 ὑπὸ τῶν δακρύων καὶ τῶν φιλημάτων τῆς,
 κράζουσαν γεγονυῖα τῇ φωνῇ τὴν ψυχὴν, ἣτις
 ἀπέπτη διὰ παντὸς ἀπ' αὐτοῦ καὶ καρδοκοῦσαν
 κατόπιν ἐν ἄκρῃ θρησκευτικῇ σιωπῇ τὴν σιγ-
 μὴν, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ καταβῇ καὶ ἐμψυχώσῃ

πάλιν τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ ποθητοῦ τῆς. Κα-
 τόπιν δὲ, διὰ μεταβάσεώς τινος αἰφνηδίας τοῦ
 πνεύματός τῆς εἰς παραφορὰν, διέταξε νὰ πε-
 ρικυκλωθῇ ὑπὸ πάσης τῆς νεκρικῆς πομπῆς·
 θεῖσα δὲ αὐθις τὸ σῶμα ἐντὸς πολυτελεστά-
 του φερέτρου, διήλθε μετ' αὐτοῦ ἅπασαν τὴν
 Ἰσπανίαν, βαδίζουσα μόνον τὴν νύκτα ἐν τῇ
 λάμπει ἀπείρων λαμπάδων. Πολλάκις διέκοπτε
 τὴν πορείαν τῆς, ὅπως ῥίψῃ ἐν βλέμμα ἀγάπης,
 καὶ δώσῃ ἓνα ἀσπασμὸν εἰς τὸ ἄψυχον ἀντικεί-
 μενον τοῦ μοναδικοῦ ἔρωτός τῆς. Οἱ φίλοι, ὑφ'
 ὧν περιεκυκλοῦτο ἡ Ἰωάννα καίτοι βασίλισσα,
 ὠφελήθησαν ἔκ τινος στιγμῆς, καθ' ἣν εἶχεν
 ὑποπέσει εἰς εἰδός τι ἀναισθησίας, ὅπως ἀπο-
 μακρύνωσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καὶ θά-
 ψωσι τέλος τὸ λείψανον τοῦ Φιλίππου.

Ἡ ἀνικανότης εἰς ἣν ὑπέπεσε τότε ἀληθῶς
 ἡ Ἰωάννα νὰ κυβερνήσῃ τοῦ λοιποῦ τὴν Ἰσπα-
 νίαν, παρέδωκεν αὐτοδικαίως τὴν ἀντιβασιλείαν
 τῷ Φερδινάνδῳ. Ὅτε δὲ ὁ Κάρολος μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ πάππου αὐτοῦ, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον
 τῆς Καστιλλίας, αἱ βουλαὶ ἀνεκήρυξαν αὐτὸν
 βασιλέα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον, μέχρις οὗ Ἰωάννα
 ἡ μήτηρ του εἶναι ἀνίκανος ἐκ τῆς διανοητι-
 κῆς αὐτῆς καταστασεως νὰ κυβερνᾷ τὸν τόπον.
 Ἀλλ' ἡ δυστυχῆς βασίλισσα, δὲν ὑπῆρξε ποτὲ
 εἰς κατάστασιν νὰ ὠφελήθῃ ἐκ τῆς ῥήτρας ταύ-
 τῆς, ἣτις ἦτον ἡ μεγίστη ἀπόδειξις τῆς ἀγά-
 πης, ἣν οἱ Ἰσπανοὶ ἔτρεπον πάντες πρὸς αὐτὴν.
 Ἡ παραφροσύνη αὐτῆς ἐξηκολούθησε πάντοτε,
 μικρὰ τινα μόνον φωτεινὰ διαλείμματα συγ-
 χωροῦσα ἐχεφροσύνης. Μ' ὄλην ὁμως ταύτην
 τὴν σταθερὰν καὶ ἀπεριόριστον λύπην, ἡ Ἰωάν-
 να ἀπηλλάγη τοῦ ἄχθους τοῦ βίου, κατὰ τὸ
 ἐβδομηκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς.
 Ἀπέθανε δὲ εἰς Ταρδεσίλας, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ
 μητροπόλει τῆς Γρενάδας, ὅπου ἠγέρθη αὐτῇ
 μνημεῖον πολυτελές, παρὰ τῷ τάφῳ τοῦ το-
 σοῦτον περιλημένου Φιλίππου.

Η ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ.

Τὸ πλεῖστον μέρος καὶ αὐτῶν τῶν πεπολιτισμένων ἀνθρώπων θεωροῦσι μετ' ἀδιαφορίας τὴν φύσιν. Ζῶντες καὶ ὑπάρχοντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἔργων αὐτῆς, δὲν θαυμάζουσιν ἄλλο, εἰμὴ τὸ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον. Ὅποια ὅμως ὑπάρχει σύγκρισις μεταξὺ τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἀνθρωπότητος; Ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία δὲν ἐξυμνεῖ ἄλλο, ἢ δόξαις μάταια ἀντικείμενα, γνώμας ἀβεβαίους καὶ νίκας αἱματηράς. Ἐάν δέ ποτε λαλήτη καὶ περὶ τῆς φύσεως, πράττει τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ φυσικὰ δευνά, καὶ ἀποδώσῃ εἰς τὴν φύσιν τὰ δυστυχήματα, ἀφείλομεν πάντοτε εἰς τὴν ἀφροσύνην ἡμῶν.

Ἡ μελέτη τῆς φύσεως εἶναι κατ' ἐξοχὴν σπουδὴ καταλληλοτάτη εἰς τὰς γυναῖκας, ἀνυψοῦσα πρὸ πάσης ἄλλης σπουδῆς τὸ πνεῦμα πρὸς τὸν θεόν, πρὸς ὃν ἔχει κατ' ἐξοχὴν ἡ γυνὴ τοσαύτην ἀνάγκην ἀδιαλείπτως νὰ καταφεύγῃ. Ἡ μελέτη τῆς φύσεως, ἡ ἡ φυσικὴ ἱστορία ἐμπνέει πρὸ πάσης ἄλλης σπουδῆς τὴν λογικὴν εἰς πάντα πεποίθησιν, ὅτι ὑπάρχει ἀνώτατόν τι ὄν, ὑπεράνω ἡμῶν, ὑπερτάτη τις πάνσοφος καὶ πανάγαθος δύναμις, ἧς ἡ ἀπειρος πρόνοια καὶ ἡ ἄκρα σοφία ἐμφαίνεται ἀδιακρίτως καὶ εἰς τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ὄντα. Ἰπὸ τὸν σαπφείρινον τοῦτον θάλον τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲν ὑπάρχει τοσοῦτον εὐτελές καὶ σμικρὸν, ἐξ οὗ νὰ μὴ δυνηθῶμεν νὰ εἰκάσωμεν μετὰ πάσης βεβαιότητος τὴν ὑπαρξίν τῆς δυνάμεως ταύτης. Ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἀπλοῦν ἐπὶ πάσης τῆς φύσεως, καὶ ἴδωμεν ἂν ὑπάρχη που ἐν αὐτῇ λόγος πρὸς ἀδιαφορίαν, ἀπὸ τῶν καρποφόρων πεδικάδων, ὧν ὁ ζέφυρος δροσερῶς ζωογονεῖ τὰ ποικίλα ἄνθη, μέχρι τῶν γρανιτῶν ἐκείνων βράχων, πρὸς οὓς συντρίβεται ὁ βορρῆας ἀπὸ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀφανοῦς λειχῆνος, ὅστις ὑπὸ τὸ λεπτότατον αὐτοῦ φύλλον κρύπτει τοσαῦτα διάφορα ἔντομα, μέχρι τοῦ γιγαντικίου μοχαγόνι τῆς ἐναερίου ταύτης πό-

λεως, ἢ ἐν ἧ συγκατοικοῦσιν ὁ ταχὺς καὶ εὐκίνητος Σαπαζοῦ (α), καὶ ὁ τοσοῦτον ὑπερήφανος διὰ τὸ κάλλος τοῦ Ἄρας (β). ἀπὸ τοῦ δειλοῦ χρνίου, οὗ πᾶσα φωνὴ εἶναι μία προσευχὴ, μέχρι τῆς ἀγρίας τίγρεως, ἧς πᾶν βλέμμα εἶναι ἀπειλή ἀπὸ τῆς ψυχῆς, τοῦ κομψοῦ ἐκείνου ζένου τῶν παραδείτων μας, τοῦ φέροντος ἐπὶ τῶν ἀραχνοειδῶν αὐτοῦ πτερύγων πάντα τοῦ οὐρανοῦ τόσου τὰ χρώματα, μέχρι τοῦ κονδύρου, πτηνοῦ κολοσιαίου αἰωρουμένου ὑπερῶν τῶν αἰωνίων χιόνων. Ἐρευνήσωμεν, καὶ εἴπωμεν ἂν τὸ μεγαλεῖον ἐλλείπει ποτὲ καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον κτίσμα, ἂν πάντα δὲν φέρωσι τὸν τύπον τῆς τελειότητος, ἧτις μαρτυρεῖ τὴν κοινὴν αὐτῶν καταγωγὴν. Καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ ἦναι, καθότι ὁ πλάστης εἰς οὐδὲν ἐκ τῶν ἔργων του ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ τὴν σφραγίδα τῆς παντοδυναμίας του.

Ὅποια δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει θαυμάσια! Ἐνταῦθα μὲν βλέπομεν κοιλάδας τοσοῦτον βαθεῖας, ὥστε μόλις ὁ ἥλιος δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς ταύτας· ἐκεῖ δὲ δάση τοσοῦτον ὑψηλά, ὥστε τὰ νέφη ἴστανται ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτῶν, καὶ πίπτουσι χαμῆ κατὰ σταγόνας ἀπὸ τῶν φύλλων των. Ἰπὸ τὸν ἰσχυρὸν ἀπαντῶμεν ὀάσεις χλοεράς, πλήρεις ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντων ἐρήμων, ὅπου ὁ ἄνεμος δὲν ἀπαντᾷ ἐν μόνον φύλλων νὰ σείσῃ. Πρὸς δὲ τὸν πόλον νήσους παγετώδεις, πληθούσας ἀποικιῶν πολυαριθμῶν ἄρκτων λευκῶν, αἵτινες παρέχουσιν ἡμῖν τὰς πολυτίμους αὐτῶν ὄντως μολλωτάς. Ἀλλαχοῦ ὕδωρ γλυκύτατον, πηγάζον ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, ἢ στήλην ὕδατος ζέοντος ἐξερχομένην ἐν τῷ μέσῳ χιόνων καὶ πάγων. Περαιτέρω δὲ λίμνην, ἧς ὁ γαλήνιος δίσκος ἀκτινοβολεῖ ὡς στιλπνότητος χάλυψ ἐἰς τὴν ἀντανάκλασιν τῆς Σελήνης, ἢ ποταμὸν πηδῶντα καὶ κατακρημνιζόμενον, σχηματίζοντα ἀφρώδη τινα κα-

(α) Εἶδος πηθίκου τῆς Ἀμερικῆς.

(β) Εἶδος ψιττακοῦ ὠραιότητος τῆς Ἀμερικῆς.

ταρράκτην, διὰ μέσου τοῦ ὁποῖου ὁ ἥλιος μυρία σχηματίζει χρώματα· Ἐπὶ τοῦ ὄρους βλέπομεν τὴν ἐλαφρὴν καὶ τὴν ταχεῖαν δορκάδα μετὰ τῶν γοργῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ὀσφοκινομένην τὴν αὔραν, ἣτις προαναγγέλλει αὐτῇ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον. Ἐπὶ τῆς ἀμμου τὸν πανοῦργον μυρμηκὸν λέοντα, ἐνεδρεύοντα ἐντὸς τοῦ γεωμετρικοῦ αὐτοῦ χώρου· ἐν τῷ ἀέρι τὸ λαμπρὸν κολιβρί ταχὺ ὡς ἡ διάνοια, χαριέστατον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀναγκαστικῇ του, εἴτε ὅτε παρωργισμένον, διότι εὖρε μεμαραμένον τὸ ἄνθος, ὃ ὑπέθετεν ἔτι τρυφερόν, ἀποσπᾷ πάντα αὐτοῦ τὰ πέταλα, εἴτε ὅτε, ἐρεθιζόμενον ἐκ τῆς προσβολῆς, προσκολλᾶται θαρράκλληον εἰς τὸν ἐχθρόν του, ὃν δὲν ἐγκαταλείπει εἰ μὴ ἀφοῦ ἐξήντηλῃσιν, ἐπ' αὐτοῦ τὴν μικρὰν του ἐκδίκησιν.

Ὁ οὐρανὸς ἀναμριδύλως παρέχει θέαν ἔτι πλέον καταπληκτικὴν· καὶ ὁ πλανήτης ἡμῶν δὲν εἶναι ἢ μικρὸν τι σκοτεινὸν σημεῖον ἐνώπιον τῶν φωτοδόλων ἐκείνων καὶ ἀπειροκρίθμων κόσμων τῶν διεσπαρμένων εἰς τὸ ἄπειρον, ὡς ἡ κόνις ἐπὶ τῶν πεδίων. Ἄλλ' ἴσως ἡ καταπερρονημένη αὐτῇ κόνις περιλαμβάνει μεγαλείτερα ἔτι θαυμάσια. Νομίζομεν ὅτι ἐν αὐτῇ ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὰ τελευταῖα τῆς ὕλης ὄρια, καὶ ὅμως εἴμεθα πρῶτον εἰς τὸ κατώρλιον νέου ἀγνώστου κόσμου, τοῦ μικροσκοπικοῦ ἐκαίνου κόσμου, ὅστις διαφεύγει τὴν ὄρασίν μας, ἀνήκων οὕτως εἰπεῖν ἀπλῶς εἰς τοὺς πόθους μας. Ἐκαστὸν τῶν ἀνεπαισθήτων τούτων ἀτόμων εἶναι ἐν τούτοις ὃν τι ὀργανισμένον καὶ τέλειον· διότι οὐδὲν μῦθον αὐτοῦ δυνάμεθα ὡς μὴ ἀναγκαῖον αὐτῷ ν' ἀποσπάσωμεν, οὐδὲν ἐπίσης δυνάμεθα εἰς αὐτὸ νὰ προσθέσωμεν, ὅπερ δὲν εἶναι ἀνωφελές. Τίνα εἶναι τὰ ἐλαττήρια, τὰ θέτοντα εἰς κίνησιν τοσοῦτον λεπτότατα ὄργανα, ἅτινα ὠθοῦσι καὶ διευθύνουσι τοὺς πόδας των, ἅτινα κινουσι τὰς πτέρυγας των; Ἔτι δὲ μᾶλλον τὰ ἐλάχιστα ταῦτα ὄντα εἶναι ὠπλισμένα διὰ λαβίδων, τρυπανίων, πελέκων, ρινίων, περιόνων, ὅπως διασχίζωσι τὸ ξύλον, ὅπως διαβιδρώσκωσι τὸν λίθον, ὅπως τρίβωσι τὸν γρα-

νίτην! καὶ ἐνῶ ἡ φαντασία ἀπόλλυται θέλουσα νὰ συλλάβῃ, πῶς εἰς ἐν τοιοῦτον σημεῖον ἄριστον, ὑπῆρξε τόπος ἀρκετὸς δι' ὀργανισμόν, τοσοῦτον πολὺπλοκον, τὸ ἄτομον μεταβάλλει μορφήν, μεταβάλλει ὄργανα, μεταβάλλει βίον, ὅπως ἀποδείξῃ ἡμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐξ ἴσου πάνσοφος καὶ παντοδύναμος, καὶ εἰς τὸ ἀπείρως μέγα καὶ εἰς τὸ ἀπείρως μικρὸν, καθότι τὸ μὲν ἀπείρως μικρὸν ποιεῖ κατὰ βούλησιν ἄπειρον, τὸ δὲ ἀπείρως μέγα, σημεῖον μαθηματικόν.

Ἄν δὲ προχωρήσωμεν ἔτι περαιτέρω, ἂν θελήσωμεν νὰ μάθωμεν τοὺς νόμους, οἵτινες διέπουν τὰ τσοῦτα ὄντα, τὰ τε ἀπείρως μεγάλα καὶ τὰ ἀπείρως μικρά, ἄλλα θαυμάσια μᾶς περιμένουσιν ἔτι. Δότε προσοχὴν τίνι τρόπῳ π. χ. ἡ φύσις διαλύει κορμὸν τινὰ δένδρου παλαιοῦ ἐρριμμένου χαμαί, καὶ δυσειδοῦς εἰς τὰς ὄψεις. Τὰ βρῦα κατὰ πρῶτον ρίπτουσιν ἐντὸς αὐτοῦ τὰς ρίζας αὐτῶν, αἵτινες ἐν αὐτῷ διατρῶσιν τὴν ὑγρασίαν, ἣτις τὸν διασχίζει, ἀκολούθως οἱ μάνητες τὸν ἀνοίγουσιν, ἔπειτα οἱ σκώληκες τὸν κατατρίβουσι καὶ τὸν θρύπτουσι, τέλος κατέρχεται ὁ δρυοσκολάπτης, ὅστις ἀναζητῶν ἐν αὐτῷ τοὺς σκώληκας, τὸν μεταβάλλει εἰς κόνιν καὶ τὸν ἀφανίζει. Ἄλλὰ καὶ ὁ δρυοκολάπτης οὗτος ἐν τῇ ὥρᾳ του μεταβάλλεται εἰς πτώμα. Ἐκ τῆς σηπεδόνης ταύτης ἐξέρχεται δροσερὸν καὶ εὐώδες τὸ ἄνθος ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἡ μέλισσα δρέπει καὶ τὸν κηρὸν, ὅστις μᾶς φωτίζει, καὶ τὸ μέλι, ὅπερ μᾶς τρέφει! Οὐδὲν ἄρα ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται. Τὸ πᾶν παρέρχεται καὶ ἐπανέρχεται δι' ἀδιακόπων μεταμορφώσεων, ἐκπληρουσῶν ἀπειρίαν δευτερευόντων σκοπῶν, ὅπως φθάσῃ ἡ φύσις εἰς τὸν τελικὸν αὐτῆς σκοπὸν τὴν διαιώνισιν τῶν εἰδῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπαύστων ἀλλοιώσεων τῶν ἀτόμων. Ὅποια προσέτι δὲν ὑπάρχει σοφία καὶ πρόνοια εἰς τὸν νόμον τῆς τάξεως καὶ τῆς συντηρήσεως τῶν ὄντων τῆς φύσεως! Ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀργανικῶν ὄντων, ἃ δύναται νὰ διατρέψῃ ὁ πλανήτης ἡμῶν, μὴ ὑπερβῇ τὰ δέον-

τα ὄρια, ἡ ζωὴ καὶ ἡ παραγωγικὴ δύναμις περιωρίσθη· ἡ δὲ γονιμότης ἐκάστου εἶδους, εἶναι τοσοῦτω μεγαλειότερα, ὅσῳ οἱ κίνδυνοι, εἰς οὓς τὸ εἶδος τοῦτο ἐκτίθεται εἶναι περισσότεροι καὶ μεγαλειότεροι. Ὅπως δυνηθῆ ὁμως νὰ διατρέξῃ ἕκαστον εἶδος τὰς περιόδους πάσας τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, ὁποῖα ἐπίσης καὶ ἐνταῦθα ἀνακαλύπτεται πρόνοια! Τὸ εἰπέτι ἀμόρφωτον κάρυον προστατεύεται κατὰ τῶν ἐντόμων διὰ τοῦ πικροτάτου αὐτοῦ φλοιοῦ· ἐνῶ ἡ λεία καὶ εὐπρόσβλητος κάμψη, ἐνόσω δὲν ἔχει πτερὰ, καλύπτεται ὑπὸ ταινιῶν μεταξίνων. Ὅπως δὲ ἕκαστον κλίμα τῆς γῆς ἔχη τὰ φυτὰ του καὶ τοὺς κατοίκους του, οἱ ὅροι τῆς ὑπάρξεως διενεμήθησαν ἐπ' ἀπειρον εἰς τὴν φύσιν. Ἡ λεπτή καὶ ἀδύνατος ψυχὴ, καὶ ὁ εὐθραυστος καὶ ὁ εὐλύγιστος κάλαμος, ζητοῦσι τόπους στεγανούς, ἐνῶ ὁ ἰσχυρότερος κέτος καὶ ἡ βαθυβύζιος δρυς, ἀγαπῶσι τὰ ἀσκεπαῖς καὶ ἀνεμώδεις ἐκτάσεις. Ἡ ὀνοβρυχίς τοῦ Γάγγου, ὅπως δροσισθῆ, κινεῖ τὰ φύλλα τῆς ἐν εἰδελίριπιδίου, ἐνῶ ἡ ἀγρία νῆσσα τύπτει τὸ ὕδωρ διὰ τῶν πτερύγων τῆς ὅπως ἐμποδίσῃ αὐτὸ νὰ παγώσῃ. Τέλος ἡ κάμηλος ἐν τῇ ἐρήμῳ δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ ὕδατος, ὡς ἡ χελώνη ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἄνευ ἀέρος. Ὄταν ὁ βορρᾶς προαναγγέλλῃ τὴν προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος, τὰ φυτὰ ἀπεκθύνονται τῶν φύλλων αὐτῶν, καὶ ῥίπτουσι κατὰ γῆς τὸν σπῆρον, ὅστις κρύπτεται εἰς τὸ ἔδαφος, ὅπου ἡ καταπίπτουσα χιὼν ἔτι μᾶλλον προστατεύει αὐτόν. Ὄταν ὁ ἄνεμος διπλασιάσῃ τὴν ἰσχύν του, τὰ δάση πλαγιάζουσι, καὶ εἰς τὴν σωτήριον τούτην δοκιμασίαν, οἱ παλαιοὶ κλώνοι κατακρημνίζονται καὶ ἀναρπάζονται, ὅπως δώσωσι τόπον εἰς τοὺς κλάδους τοὺς νέους καὶ τρυφερούς. Τὰ ζῶα σιγῶσιν, ἡ ἄρκτος ἐπανερχομένη εἰς τὴν κατάδυσιν τῆς κοιμᾶται, ὅπως μὴ μεριμνᾷ περὶ λείας, ἥτις ἤδη ἀπεσύρθη εἰς τὴν φωλεάν αὐτῆς. Ὁ μύρμηξ κατακλείεται εἰς τὰς πλουσίας αὐτοῦ ἀποθήκας. Ὁ ἐλειὸς καὶ ὁ ἀσπάλαξ κρύπτονται εἰς τὰς ὀπὰς των, καὶ τρέφονται ἐκ

τοῦ ἰδίου πάχους των. Ὁ παλαργὸς καὶ ὁ γερανὸς ἀποδημοῦσι κατὰ συνοδίαις ἀπειραρίθμους, καὶ ἄνευ πυξίδος εὐρίσκουσιν ἀσφαλῶς τὴν χώραν πρὸς ἣν διευθύνονται. Τὸ πᾶν φαίνεται νεκρὸν, διότι σιγῇ βασιλεύει καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἀτμοσφαῖραν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ ὠκεανοῦ. Καὶ ὁμως ὑπάρχει κάλλος τι σοβαρὸν καὶ ἐνταῦθα, εἰς τὴν ἀφανῆ καὶ κρυφίαν ταύτην ζωὴν, καθ' ἣν ὁ ὄργανισμὸς οἰκονομεῖ τὰς δυνάμεις του, ὅπως ποιήσῃ χρῆσιν αὐτῶν μετ' ὀλίγον μετὰ νέας ζωῆς. Ἴδου δὲ κατέφθασεν αὕτη ἡ στιγμή. Ἡ χελιδὼν ἤδη διατρέχει τοῦ ὀρίζοντος τὰς ἐκτάσεις!

Ὡ! ὁποῖοι ἐνώπιον ἡμῶν ἐκτίθενται θεσαυροὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔαρος, ὅτε ἡ γῆ ὑπὸ τὰς ἠλιακὰς ζωογόνους ἀκτῖνας ἐγείρεται, ὅτε ἡ βλάστησις ἀναλαμβάνει τοὺς στολισμούς τῆς, καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα περιβάλλονται τὰ λαμπρὰ αὐτῶν τοῦ γάμου ἐνδύματα· ὁποῖα ποικιλία χρωμάτων καὶ ἀρωμάτων εἰς τὰ ἄνθη, ὁποῖα πληθὺς εὐφροσύνων φωνῶν εἰς πάντα τὰ ἐμψυχα! ὁποῖα πολυτέλεια λόφων καὶ διαδημάτων εἰς πάντα τὰ πτηνὰ, λαμπρῶν θωράκων εἰς τὰ ἔρπετά, χρυσοῦν καὶ ἀργυρῶν φολιδῶν εἰς τὰ θαλάσσια, καὶ μεταλλικῶν ἀπαυγῶν εἰς τὰ ἔντομα! Ὅποια δαψίλεια τοπαζίων καὶ μαργαριτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μιᾶς καὶ μόνης μυίας! Τέλος ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ αἰθέρος, ὁποῖα πανταχοῦ πομπὴ καὶ ὁποῖα εὐθυμία!

Ἄνθρωπε ἀγέρωχε καὶ ὑπερήφανε! Ὄρα, ἂν ὁ θαυμασμὸς σου δύναται ἀρκούντως νὰ θαυμάσῃ τοιαύτην λαμπρότητα, καὶ ὁμολόγησον τὴν ἀδυναμίαν σου! πλὴν τοῦλάχιστον, εἰς τὸ ἐξοχον τοῦτο βιβλίον, τὸ ἠνεωγμένον ὑπὸ τὰς ὄψεις σου, μάθε νὰ ἀναγνώσῃς ὀρθότερον τέλος πάντων τὸν ὑψηλὸν σου προωρισμὸν. Σὺ, ὅστις καυχᾶσαι, ὅτι εἶσαι ὁ βασιλεὺς φύσεως τοσοῦτον ὠραίας, κρίνε ἤδη ὁποῖός τις ὀφείλεις νὰ κατασταθῆς, ὅπως ἐπαξίως ἐπὶ τοῦ μετώπου σου φέρῃς τὸ βασιλικὸν τοῦτο στέμμα τῆς φύσεως, ὅπερ ὁ Θεὸς ἀληθῶς προώρισεν διὰ σέ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἡ περίεργος εἰκὼν τοῦ Ποτέμκιν (α) οἷον κατέλιπεν ἡμῖν ὁ Πρίγκιψ Λίγν. (Prince de Ligne).

« Ἐν τῷ ἐξόχῳ τούτῳ προσώπῳ, (λέγει ὁ Π. Λίγν ἀπομνημονεύματά του) βλέπω ἓνα στρατηγόν, ὅστις φαίνεται ὀκνηρὸς καὶ νωθρὸς, ἐν ᾧ ἀδιακόπως ἐργάζεται, ὅστις δὲν ἔχει ἄλλο γραφεῖον ἢ τὰ γόνατά του, οὐδὲν ἄλλο κτήνιον ἢ τοὺς δακτύλους του, πάντοτε κεκλιμένος, οὐδέποτε δὲ κοιμώμενος, οὐδὲ νύκτα οὐδὲ ἡμέραν διότι ὁ ζῆλος πρὸς τὸν ἡγεμόνα του διηνεκῶς τὸν κρατεῖ εἰς ἀνησυχίαν· ὅστις εἰς πάντα κρότον πυροβόλου ταρασσεται ἐκ τῆς ιδέας, ὅτι ἀφήρесе στρατιώτου τινὸς ζώην.

Δειλὸς διὰ τοὺς ἄλλους, γενναῖος δι' ἐκυτόν, ἰστάμενος ἀκίνητος ὑπὸ τὸ πῦρ τῆς φοβερωτέρας κανοροστοιχίας ἵνα δώσῃ τὰς διαταγὰς του, ἀνήσυχος πρὸ πάντων τῶν κινδύνων, εὐθυμος δὲ τούναντίον ἐντὸς αὐτῶν, περίλυπος εἰς τὰς διασκεδάσεις, δυστυχὴς διότι εἶναι καθ' ὑπερβολὴν εὐτυχὴς, εὐκόλως κορεννύμενος, δύσκολος, ἄστατος, φιλόσοφος βαθύς, πολιτικὸς ἐπιτήδειος, ἢ τούναντίον παιδίου δεκαετῆς, παντάπασιν ἐκδικητικὸς, ζητῶν συγγνώμην διὰ πᾶσαν λύπην, ἣν ἐπροξένησεν, ἐπανορθῶν ταχέως τὴν ἀδικίαν, πιστεύων ὅτι ἀγαπᾷ τὸν θεόν, φοβούμενος τὸν διάβολον, ὃν ὑποθέτει μεγαλείτερον καὶ ψαχύτερον ἑαυτοῦ, διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς νεύοντα εἰς τὰς γυναῖκας, ἃς ἀγαπᾷ, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ποιῶν τὸν σταυρόν του, κρατῶν ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας παρὰ τοὺς πόδας εἰκόνας τινος τῆς παναγίας, ἢ περὶ

τὸν λαίμῳ τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ, δεχόμενον εὐεργεσίας ἀπείρους παρὰ τῆς Αἰκατερίνης τῆς κυριάρχου του, καὶ διανέμων αὐτὰς ἀμέσως, δεχόμενος κτήματα παρὰ τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἀποδίδους αὐτὰ πάλιν εἰς αὐτήν, ἢ πληρώνων τὰ χρέη της χωρὶς νὰ εἴπῃ τι εἰς αὐτήν, πωλῶν καὶ ἀγοράζων ἀπεράντους γαίας, ὅπως κατασκευάσῃ ἀπ' αὐτῶν στοὰς καὶ ἀγρικουὺς κήπους, καὶ ἐκποιῶν αὐτὰς μετ' ὀλίγον, παίζων πάντοτε, ἢ ποτὲ, θέλων μᾶλλον νὰ δίδῃ ἢ νὰ πληρώνῃ τὰ χρέη του· ἀπείρως πλούσιος χωρὶς νὰ ἔχη λεπτόν, παραδιδόμενος ἐναλλάξ εἰς τὰς ὑπονοίας εἰς τὴν εὐπιστίαν εἰς τὴν ζήλοτυπίαν, εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην, εἰς τὴν μελαγχολίαν ἢ εἰς τὴν εὐθυμίαν· προκαταλαμβάνόμενος εὐκόλως ὑπὲρ ἢ κατὰ καὶ πάλιν ἐπανερχόμενος, ὁμιλῶν περὶ θεολογίας πρὸς τοὺς στρατηγούς του, καὶ περὶ πολέμου πρὸς τοὺς ἀρχιεπισκόπους του, οὐδέποτε ἀναγινώσκων, ἀλλὰ διερευνῶν ἐκείνους πρὸς οὓς ὁμιλεῖ, καὶ ἀντιλέγων αὐτοῖς ὅπως μᾶθη πλείοτερα, μεταβάλλων τὸ πρόσωπον κατ' ἀρέσκειαν εἰς ἀγριώτατον καὶ προστηνέστατον, ἀναλαμβάνον τρόπον τοὺς πλέον βαναύσους καὶ τοὺς πλέον ἐπαγωγούς, ἔχων ἐναλλάξ τὸ ἦθος τοῦ φοβρωτέρου σατράπου τῆς Ἀσίας, ἢ τοῦ ἐρασιμωτέρου ἱππότη τοῦ αὐλῆς τῶν Βερσαλλιῶν· ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῆς σκληρότητος, γλυκύτατος καὶ τρυφερότατος, (καὶ πράγματι ὦν τοιοῦτος εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του), δύστροπος εἰς τὰς προσευχὰς του, εἰς τὰ γεύματά του, εἰς τὴν προποσίην του καὶ εἰς τὰς ὀρέξεις του, θέλων νὰ μᾶθη τὸ πᾶν ὡς παιδίον, καὶ καταφρονῶν τὰ πάντα ὡς μέγας ἀνὴρ, λιτὸς καὶ περ φαινόμενος κοιλιόδουλος, τρώγων τοὺς ὄνυχάς του, μῆλα ἢ γογγύλια, ὑβρίζων ἢ γελῶν, παραποιῶν ἢ ὀμνύων, ἀκολασταίνων ἢ προσευχόμενος ψάλλων, ἢ κακολογῶν, προσκαλῶν, ἀποπέμπων, πάλιν ἀνακαλῶν χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, ὑποφέρων τὸν καύσωνα περισσότερον παντὸς ἄλλου, καὶ φαινόμενος ὅτι δὲν φροντίζει ἄλλο ἢ περὶ τῶν ὀροσερωτέρων λουτρῶν, καταφρονῶν τὸ ψῦχος καὶ φαινόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ σερηθῇ τῆς μαλλοτῆς, πάντοτε γυμνὸς μετ' ὀκνηρότητα ἢ ἐν στολῇ καταχρυσῶν, ἀνυπόδητος ἐν οἴκῳ ἢ φέρων σὰν σάλια μαργαριτοκέντητα, ποτὲ μὲν ἐν ἐσθῆτι ποταπῇ, ἢ ἐν χιτῶνι μεγαλοπρεπεῖ ἀδαμαντοστολιστῶ, κυρτὸς καὶ τετυλιγμένος ὅταν ἦναι ἐν τῇ γωνίᾳ του, μέγας δὲ, ὑπερήφανος, ὠραῖος, εὐγενὴς, μεγαλοπρεπῆς καὶ λαμπρὸς ὅταν παρουσιάζεται εἰς τὸν ττρατόν του.

(α) Ὁ Γρηγόριος Ἀλεξανδρίδης Ποτέμκιν ὁ μέγας οὗτος εὐνοούμενος τῆς αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης τῆς Β'. ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1736 ἐν Σμολένσκῳ, ἐκ γονέων εὐγενῶν ἀλλὰ πτωχῶν· νεώτατος εἰσηλθὼν εἰς τὸ ἱππικόν, καὶ διεκρίθη ἐνωρὶς ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης διὰ τὰ ἔργα προτερήματά του· ἐν ἔτει 1762 διεκρίθη τὸ πρῶτον ἐν τινὶ μάχῃ κατὰ τῶν Τούρκων, προσεδιάσθη ἀμέσως, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἠδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ ἀπεριόριστον ἐπὶ τῆς Αἰκατερίνης ἐπιβρόχην, ἥτις τὸν ἀνύψωσεν εἰς πρίγκιπα, πρωθυπουργὸν καὶ στρατάρχην. Ὁ διαμελισμὸς τῆς Τουρκίας ἤτο τὸ ἔνεργον τοῦ Ποτέμκιν. Ἐν ἔτει 1783 κατέκτησε τὴν Κριμαίαν, ἐν ἔτει 1787 προσωπικῶς ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου τὴν Εἰσίξ, Ὄτσακφ, Βενδερ καὶ Κλιανόβα. Ὅτε δὲ ἐν ἔτει 1791 ἐπὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν Πετρούπολιν, εὐρον εἰς τὴν θέσιν του ἄλλον τινα εὐνοούμενον, τὸν Πλατῶρ Ζουβῶφ, τὴν δὲ Αἰκατερίνην κλίνουσαν νὰ κλείσῃ μετὰ τῆς Τουρκίας εἰρήνην. Εὐθὺς ὁμοῦ ἐπὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν στρατὸν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου. Φθάσας ὁμοῦ εἰς τὸ Ἰάσιον ἔμαθεν ὅτι ἤδη ἦτον ἡ εἰρήνη ὑπογεγραμμένη. Ἐξέπνευσε δὲ αἰφνηδῶς ὀλίγας μόνον ἡμέρας μετὰ τὴν εἰδησιν ταύτην, ἐν ἔτει 1791. Ἰπέθεσαν τὸ πρῶτον ὅτι ἐδηλητηριάσθη· τὸ βέβαιον ὁμοῦ εἶναι ὅτι ὁ Ποτέμκιν κατέστη ἐπὶ τέλους τῆ Αἰκατερίνη ἀφόρητος, διὰ τῆς ὑπερηφανείας καὶ αὐθαδείας του.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ ΚΕΝΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΙΧΝΑΡΙΩΝ:

1. Μανδήλιον κεντώμενον ἐπὶ πατίστας διὰ φεστονίου, περίξ δ' αὐτοῦ γίνεται στρώφωμα.
- 2—3. Μανικοτράχηλον ἐπὶ Σαγκουλίου, κεντώμενον δι' ἀναιβατοῦ· εἰς τὰ διὰ σταυρῶν σημειωμένα μέρη ὑποβράπτωμεν τούλιον καὶ κόπτομεν ἄνωθεν τὸ ὕφασμα.
4. Διάμεσον μισοφορίου κεντώμενον διὰ ῥωστικῆς βελονιάς ἐπὶ κασμιρίου διὰ κεχρωματισμένης μετάξης.
5. Σκούφια πικιδίου κεντωμένη δι' ἀναιβατοῦ τρυπητοῦ καὶ ἀμμοβελονιάς.
6. Κύκλος (τεπές) τῆς σκούφιας διὰ τοῦ αὐτοῦ κεντήματος.
- 7—13. Ἀλφαθητικά γραύματα περιπεπλεγμένα, δι' ἀναιβατοῦ καὶ τρυπητοῦ κεντώμενα.
14. Α. C. περιπεπλεγμένα διὰ τρυπητοῦ κεντήματος γιγνόμενα.
15. Μικρὸν διάμεσον κεντώμενον διὰ τρυπητοῦ κεντήματος ἐπὶ διαφόρων λευκῶν ἐνδυμάτων.
16. Α. M. περιπεπλεγμένα διὰ τρυπητοῦ κεντήματος ἐπὶ μανδυλίων κεντώμενα.
17. Απαῖς κεντώμενον διὰ τρυπητοῦ καὶ ἀναιβατοῦ κεντήματος.
18. L. G. διὰ χειρόμακτρα δι' ἀναιβατοῦ καὶ τρυπητοῦ.
19. L. G. μεγαλειτέρου μεγέθους διὰ τραπεζομάνδουλα ὁμοίως κεντώμενα.
20. E. N. σύμβολον αὐτοκρατορικὸν μετὰ στέμματος δι' ἀναιβατοῦ.
21. L. G. ἐπὶ ἐριούχου διὰ φεστονίου καὶ στιγμάτων ἀναιβατῶν.
22. G. D. F. διὰ φεστονίου.
23. Σχέδιον διὰ φεστονίου κεντώμενον ἐπὶ ἐνδυμάτων παιδίων.

Ἐπανωφόριον διὰ γέας 15—17 ἐτῶν (α).

1	Ἐμπρόσθιον	. — . — . — . —
2	Ἡμισυ τῆς ῥάχιν	} — — — — —
3	Ἡμισυ τοῦ περιλαίμιου	
4	Χεῖρὶς	

(α) Τὸ ἐπανωφόριον τοῦτο κατασκευάζεται ἐξ ἐριούχου φαιοῦ τρυποειδοῦς (φλοκωτοῦ), καὶ περιγυρίζεται διὰ λωρίδος ἐκ μεταξωτοῦ φαιοῦ, ἐχούσης πλάτος $1\frac{1}{2}$ ἑκατοστομέτρου· ἔχει δὲ κομβία πλάκας ὑελίνους, χρώματος μαργαροειδοῦς.

Διὰ νὰ κατασκευάσωμεν τὸ ἐπανωφόριον τοῦτο χρειαζόμεθα 1 μέτρον 30 ἑκατοστὰ ὕφασματος, ἔχοντος πλάτος 1 μέτρου καὶ 30 ἑκατοστῶν.

Κόπτομεν δύο τεμάχια κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 σχῆμα, τὴν ῥάχιν καὶ τὸ περιλαίμιον ὁλόκληρον κατὰ τὰ ὑπ' ἀριθ. 2 καὶ 3 σχήματα, ἅτινα παρουσιάζουσι μόνον τὸ ἥμισυ. Εἰς τὴν ἄκρην ἐκάστου ἐμπροσθίου βάλλομεν λωρίδα μεταξωτοῦ φαιοῦ διὰ νὰ ὑποστηρίξη τὰ κομβία καὶ τὰς κομβοθηλιάς, ἡ λωρίς αὕτη θὰ ἔχη πλάτος 11 ἑκατοστομέτρων ὑπὸ τὸ ἐξωτερικόν· παρουσιάζει δὲ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐμπροσθίου, ἔχοντος πλάτος 23 ἑκατοστομέτρων. Διὰ τὸ θηλάκιον τοποθετημένον εἰς τὸ δεξιὸν μέρος κάμνομεν τὸ σχίσμα ἐπὶ τοῦ ὕφασματος κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ 1 ἀριθ. σχέδιον, κατόπιν τὴν περιγυρίζωμεν διὰ μεταξωτῆς λωρίδος, καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος ῥάπτωμεν θηλάκιον. Εἰς ἐκάστην ἄκρην τοῦ σχίσματος ῥάπτωμεν μικρὰν λόξαν μεταξωτοῦ. ῥάπτωμεν τὰ τεμάχια ὅλα διὰ πισοβελονιάς κατόπιν θέτομεν τὸ περιλαίμιον ἐφαρμύζοντες τοὺς ὁμοειδεῖς ἀριθμούς. Περιγυρίζωμεν τὸ ἐπανωφόριον διὰ λωρίδος μεταξωτῆς. Ἡ χεῖρὶς κόπτεται ὁλόκληρος κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 σχῆμα.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Αἱ συνδρομαὶ θεωροῦνται ὑποχρεωτικαὶ δι' ὅλον τὸ ἔτος. Αἱ δ' ἐγγραφόμεναι συνδρομητρίαι μετὰ τὸν Ἰανουάριον θέλουσι λαμβάνει καὶ τὰ προηγούμενα φυλλάδια, προκαταβάλλουσαι τὴν ἑτησίαν συνδρομὴν.

Αἱ μεταβάλλουσαι κατοικίαν ὀφείλουσι νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν τῆς Θαλασσίας ἐγκαίρως, ἥτις ἄλλως εἶναι ἀνέθυνος διὰ τὴν ἀπώλειαν οἰουδήποτε φυλλάδιου.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται ἐν Ἀθήναις, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ Τουρκίᾳ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις.

Αἱ συνδρομαὶ ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι προπληροῦνται καθ' ἑξαμηνίαν, ἐν δὲ τῇ Τουρκίᾳ κατ' ἔτος.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ.	δραχ.	12
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.	»	13
Ἐν Τουρκίᾳ.	»	15
Ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις.	»	20
Ἐν Ἰταλίᾳ.	»	18
Ἐν Γαλλίᾳ.	Φράγκα	20
Ἐν Ἀγγλίᾳ.	»	20
Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς χώραις ἀναλόγως τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.		

Αἱ βουλόμεναι νὰ γίνωσι συνδρομητρίαι, κατοικουσαι δὲ εἰς πόλεις ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι βιβλιοπωλεῖα, ἀς ἀπευθύνωνται πρὸς με, συνοδεύουσαι τὴν ἐπιστολὴν τῶν μετὰ τῆς ἑτησίας αὐτῶν συνδρομῆς, καὶ θέλουσι λάβει διὰ πρῶτης εὐκαιρίας τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδόμενα φυλλάδια καὶ τὴν ἀποδείξιν τῆς πληρωμῆς.

Οὐδεμίαν δὲ συνδρομὴν πληροῦσαι ἀξίον ἐν τυπῶν ἀποδείξωσιν μὴ ὑπογεγραμμένης ἰδιοχείρως.

ΘΑΛΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΥΠΟ

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΑ΄

« Όσοις (έθνεσι) τὰ κατὰ γυναῖκας γαῦλα,
κατὰ τὸ ἥμισυ οὐκ εὐδαιμονοῦσιν· αἱ μὲν γὰρ
γυναῖκες ἡμῶν μέρος τῶν ἐλευθέρων. »
(Αριστοτέλης.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

1. Η Αντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους καὶ αἱ ἰκετίδες τοῦ Εὐριπίδου. — 2. Ισπανία ἡ εὐρωπαϊκὴ καὶ αἰσθητικὴ βασι-
λισσα τῆς Καστίλλιας. — 3. Η εὐραία καὶ ἡ μελέτη τῆς εὐραίας. — 4. Διασκευαί. — 5. Ἐκδηλώσεις τῶν ἐν τῷ Πάρισι
τμήματι κεντημάτων καὶ ἱγναρίων.

ΔΟΚΙΜΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΑΓΓ. ΚΑΝΑΡΙΩΤΟΥ.

ΣΟΛΟΣ ΧΡΥΣΟΠΗΛΑΜΙΟΤΕΧΝΗΣ
ΑΡΙΘ. 17.

1867.